Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 23 (29) Vilnius, šestadienis, 1929 m. birželio mėn. 1 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Spauda ir savoji spauda.

Spauda vadinama laikraščius, knygas, knygeles — bendrai, visa, kas raidėmis popieryje atspausta.

Spauda mūsų laikais yra didelė galybė. Jau prieš šimtą metų garsus prancūzų ciesorius Napoleonas palygino spaudą su valstybės galybe. Turėdamas prieš save Angliją, Austriją, Prūsiją, Rusiją ir dalį spaudos, jis spaudą pavadino penktąja pasaulio galybe.

Spauda maitina ir ūgdo atskiro žmogaus ir tautų dvasią. Per spaudą gauname naujų minčių, naujų jausmų, naujų kovų bei pasiryžimų; per spaudą pamatome naujus kelius, naujas galimybes kilniau ir žmoniškiau gyventi, elgtis. Per spaudą galima pabendrauti su šviesesniais bei kilnesniais viso pasaulio žmonėmis, o ypač savo tautos, kad jie ir kaip toli būtų nuo mūsų erdve ir laiko atsiskyrę. Jų dvasios turtai tampa mums prieinami, netgi paveldimi.

Spaudoje, kaip veidrody, atsispindi pasaulio, mūsų krašto ir mūsų tautos gyvenimas, Spauda mums praneša, kas lietuvių daroma, del ko kovojama, kas laimima, kas sukurta.

Kas valdo spaudą, tas valdo žymioje dalyje ir tautos dvasią, tas nustato jos pažiūras, jos jausmus, jos siekinius. Ir laimė tautai, jei turi gerą spaudą.

Pamažu spauda darosi galingesnė ir už gyvąjį žodį. Spauda kantrus kalbėtojas—ji tavęs laukia visą dieną, savaitę, mėnesį, metus ir kiekvieną valandėlę gatava tau kalbėti, jei tik tu nori klausyti. Geriausį kalbėtoją pagirs daugiausia tūkstantys, spauda moka pasiekti ausis šimtų tūkstančių. Kalbėtojo, kur nenugirdęs, nepriversi pakartoti, spauda duos tau galimybės penkis kartus skaityti nesuprastą. Spaudą visur gali turėti ir, kur tik nori, jos išmintimi naudotis.

Del šitų savybių spauda gali daug ir labai daug nuveikti tarp mokančių skaityti! Gi mokančių skaityti skaičius po karo kasmet auga ir auga, dar dešimtis, kita metų, o nemokančių skaityti rasime tik tarp senelių. Taip dalykams vystantis, spaudos reikšmė jau šiandien didelė, turės kasmet didėti mūsų visuomenėje.

Kiekvienai tautai ir net tautos dalims reikalinga *savo* spauda. Spauda palaiko tautos gyvenimą, maitina jos dvasią, o argi vienodas tautų gyvenimas, vienokia tautų dvasia? Ne. Skirtumų čia yra nemaža, todel ir penas turi būti įvairus. Kas vienai tautai ar jos daliai sveika, kitai visai netinka. Nesimaitina vienu maistu liūtas ir jautis. Netinka visais atžvilgiais vienoda spauda lietuviui ir rusui. Juto tai mūsų liaudis ir šviesuomenė, kai pakėlė kova su rusų vyriausybe del rusiškos raidės. Iš tolo žiūrint šiandien rodos daug jėgų dėta dėl mažmožio, juk spaudoje raidė visai antraeilis dalykas — bet įsigilinus į tikslus tų, kurie tą mažmožį stengėsi lietuviams primesti, darosi aišku, kad čia kovota del tautos gyvosios dvasios, taigi, del labai svarbaus dalyko, kuriam negaila ir kraujo aukos.

Ir šiandien ne viskas, kas Lietuvoje spausdinama arba tarp lietuvių platinama, tinka lietuviui maistu. Daug kas šiandien nori lietuvio dvasią pakreipti savon pusėn. Jie rašo net gi kartais lietuviškai, bet ju raštai griauna lietuvio dvasios šulus, kuriais paremtas jo gyvenimas. Man tenka kartas nuo karto net tarp lietuvių pagirsti nuomonė, kam drausti tas ar kitas knygas skaityti; teskaito kiekvienas ką nori. Aš tuos posakius ir obalsius visada vertinu nepalankiai: man tada ėedas, kad tie žmonės arba nesupranta, kaip knyga veikia ir nežino, kad yra visokių knygų arba demagogiškai platina pavojingus obalsius. Kas išmanantis grybus drįs be atodairų skelbti — valgykit visus grybus, kokius tik randat miškuose—nieko jums nepakenks? Arba vėl: valgyk visus valgius, kuriuos aš valgiau, man jie nekenkia, nekenks ir tau. Arba: aš išgeriu gerai ir sveikas, gerk ir tu, tai būsi sveikas.

Turėdamas tai galvoje aš linkęs manyti, kad mes turime rinktis sau, savo dvasia, savo idealams tinkamą spaudą. Ne nuo kiekvieno medžio pravartu buvo net rojuje skintis vaisių, juo labiau dabar, kai pasibaigė anos palaimintos sąlygos. Vaistinės pilnos vaistų ir kiekvienas jų kam nors reikalingas ir naudingas, bet jei ligonis nueitų į vaistinę ir be atodairos imtų iš eilės buteliukus vieną po kito taškinti, tai gyvas neliktų. Ne kitaip, nors gal ir ne taip ryškiai ir apčiuopiamai turi darytis ir dvasios srityje nuo įvairių knygų. Taigi jau šiandien ne viską skaitykim, kas mūsų tarpe spausdinama, bet mokykimės surasti *savąją* spaudą. Tik savąją spaudą skaitykim, platinkim ir palaikykim.

Kaip pažinti savoji spauda? Grybą nuo grybo atskiri iš jų pavidalo ir spalvos, o knygą ar laikraštį gali pažinti iš jų turinio ir iš jų leidėjų. Neišperės gegutėlė vanagėlio raibojo, sako lietuviai. Sakysime mūsų krašte yra leidžiamas lietuvių kalba laikraštis „Vytis". Jį leidžia lenkai. Jis pasirinko vardą lietuvišką ir, pasakykime, gražią; jis kaip kada atsiliepia labai patriotiškai, bet vis delto tai ne lietuvių dvasios nešėjas. Ne gegutei išperėti vanagėlis raibasis! Yra ir daugiau ne mūsiškės spaudos.

Vertindami kurio spaudinio turinį, žiūrėkime, ar jis negriauna, ar nenutyli to, kas mums, mūsų gyvenimui svarbus, pagrindinis dalykas. Mes lietuviai, mes katalikai, mes krikščioniškos dorovės išpažintojai; tais dalykais nuo mažens remiamas mūsų gyvenimas, jais buvo paremtas ir mūsų senolių ir prosenolių gyvenimas. Jie griauti-griauti mūsų dvasios rūmų šulai. Išgriausi šulus, grius rūmai ir pasijusi nelaimingas tarp griuvėsių. Teisybė, yra visokių žmonių — kai kas mėgsta ir griuvėsius, o kai kas mėgsta ir pats išsiginti. Mes visų saviškai nenuteiksime: tesigano, kaip kas išmano, bet mes pagalvokime, ar mums sveika ir pageidaujama griauti savo ir savo tautos rūmai arba netgi išsiginti? Jei ne, tai savąja spauda laikykime tik tą, kuri palaiko kas lietuviška, kas katalikiška, kas krikščioniška. Kas tuos dalykus pajuokia, arba kas apie juos paduoda tik neigiamų, tamsiai nušviečiančių žmonių, kas platina priešingas jiems pažiūras, tą laikykime sau svetimu ir jo spaudos neskaitykime, o rūpinkimės surast savąją.

Mūsų tautiečiai prieš 60 metų pradėjo kovą su rusų valdžia del lietuviškos spaudos, toji kova dėl raidžių pasibaigė, bet nepasibaigė ir niekad nepasibaigs kova ir darbas del *savosios* spaudos. Prie to darbo ir kovos esame visi pašaukti. Yra spauda ir spauda, mokykimės savąją skirti nuo svetimosios.

A. Radeika.

Šių metų vasario 20 d. Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas yra muśęs Jo Šventenybei Popiežiui telegramą, kurioje pareiškė džiaugsmą del sandoros, įvykusios tarp Vatikano ir Italijos. Dabar susilaukė dar tokio atsakymo:

Laikinajam Vilniaus Lietuvių Komitetui Vilniuje.

Jo Šventenybės Popiežiaus Pijaus XI Valstybinis Sekretarijatas atsiuntė man, 1929 m. gegužės 8 dieną Nr 79709 išleistąjį, šio tūrinio raštą:

Šviesiausis ir Gerbiamiausis Arkivyskupe, Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas atsiuntė Šventajam Tėvui adresą, pareikšdamas Jam savo gyvą patenkinimą iš priežasties Lateraniškės sandoros.

Jo Šventenybė priėmė su tėvišku prilankumu tą paklusnumo ir pagarbos išreiškimą ir paveda man paprašyti, kad Jūsų Ekscelencija teiktumeis būti iš atžvilgio į minėtąjį adresą pasirašiusiuosius Popiežiaus dėkingumo aiškintoju ir nusiųsti jiems ir jų šeimynoms, kaipo dangiškų malonių užstatą, Apaštališką Palaiminimą.

Malonu man pasinaudoti ta proga, kad užtikrinti apie mano pilną Jūsų Ekscelencijai Jėzuje Kristuje atsidavimą.

Pasirašyta: P. Kardinolas Gasparri.

Apie tą Šventojo Tėvo malonę skubu šiuomi Laikinajam Vilniaus Lietuvių Komitetui pranešti ir Apaštališką Palaiminimą išreikšti.

Vilniuje, 1929 m. gegužės 24 dieną.

Su pagarba

† R. Jałbrzykowski
arkv. Viln.

Laterano sutartis jau pasirašyta.

Spaudos pranešimu, Italijos karalius šiomis dienomis pasirašęs Italijos su Vatikanu sutartį, Loterano sutartimi vadinama, kuri, kaip žinome, atstatė seniau panaikintą popiežiaus valstybę, kurioje dabar priskaitoma 450 gyventojų.

Tuo būdu artimiausiu metu ši sutartis , abiem pusėm ją ratifikavus, prades veikti.

Po Vileišo—Šleževičius.

Iš Kauno praneša, kad liaudininkų partijos vadovybėj įvyko stambių atamainų. Būtent, pasitraukia iš partijos pirmininko vietos Kauno miesto burmistras Jonas Vileišis, kurio vietą užėmė buvęs ministerių pirmininkas M. Šleževičius.

Kartu spaudoj pasirodė žinių, kad burmistras Vileišis išėjo ir iš partijos.

Tautų Lygos sesija Madride.

Birželio 10 d. susirenka Madride Tautų Sąjungos sesija. Į dienotvarkę įtraukta apie 27 klausimai, kurių svarbiausias—tautinių mažumų pasiskundimų eigos pertvarkymas; be to bus svarstomi ir skundai iš Aukštosios Silezijos vokiečių prieš lenkus ir lenkų prieš vokiečius. Šiai sesijai didelės svarbos nepriduodama, nes joje greičiausiai nedalyvausią nei Čemberlainas nei Strezemanas. Pirmasis nori likti namie del rinkimų į parlamentą, antrasis — kaip sakosi „del ligos". Be šių šulų tarptautinėj politikoj, žinoma, nebus padaryta ir svarbesnių pastūmėjimų vienon ar kiton pusėn. Tur būt delto ir N. Lietuvos vyriausybė nedaug tesidomi Madrido sesija,

Politinė apžvalga.

Lenkijos užsienio reikalų ministerio Zaleskio važinėjimas į vengrų sostinę, Budapeštą užsienio spaudoje plačiai aiškinamas.

Versalio traktatas labai nuskriaudė vengrus ir tas pats Versalis iš nebuvimo sudarė nemažą Lenkijos valstybę. Tuo būdu gerai senovėje gyvenusieji vengrai ir dabar lenkai atsidūrė dviejose priešingose pusėse. Prancūzų politikai žymią Vengrų žemių dalį priskyrė Čekoslovakijai, Pietųslavijai ir Rumunijai. Šios trys valstybės sudarė vadinamąją mažųjų valstybių antantą, kaip karo metu tokia jau buvo susidariusi iš Anglijos, Prancūzijos ir Italijos. Tokia padėtis stūmė vengrų į prancūzų priešininkų pusę stačiai vokiečių glėbin. Nežiūrint visų padalinimų ir pralaimėto karo, vengrų tauta pasiliko gyva, greit iš savo krašto išslavė bolševikus ir socialistus.

Dabar vengrai tiek yra galingi, kad su jais reikia skaitytis. Štai Paryžiaus politikai per lenkus mėgina užmegsti su vengrais geresnius santykius. Susidarė lenkams gera padėtis, kad būdami geruose santykiuose su rumunais gali tarpininkauti tarp vengrų ir rumunų. Ar pasiseks prancūzų diplomatams įtraukti vengrus savo politikos sūkurin, dabar plačiai politikai svarsto. Su prancūzais čia konkuruoja italai. Nesenai dar Budapešte viešėjo italų diplomatas Grandi. Nenuostabu, kad p. Zaleskio žygius Budapešte sekė italų spauda. Anot italų spaudos, Budapešto kalbos turėsiančios didelių pasekmių netolimoje ateity. Zaleskio padėtis Budapešte buvusi labai sunki, nes esąs surištas politikoje su Prancūzija ir Mažosios Antantos valstybėmis, iš kitos pusės vengrų ir lenkų santykiai senovėje buvę labai geri ir dabartinė padėtis juodu verste verčia arčiau laikytis. Mažosios Antantos valstybės turi bendrą frontą prieš vengrus, vengrams dabar pasisekę anot vokiečių patraukti savo pusėn lenkus.

Lenkai norėtų geruoju gyventi su vengrais, kad, ištikus karui su rusais, vengrai nepultų rumunų. Užtat lenkų ir čekų santykiai eina vis blogyn. Čekai su lenkais turi ilgą sieną. Čekai už lenkus yra kultūringesni, bet lenkai už čekus skaitlingesni — tai vieni ir kiti norėtų vadovauti vakarų slaviams. Ligšiol Europos politikoje daugiau reikšmės turėdavo čekai. Žodžiu, artimoje ateity Vengrijoj susidurs lenkų polika su italų ir čekų politika. Visa tai labai seka vokiečių spauda, nes lenkų politika yra nukreipta ne tik prieš rusus, bet ir prieš vokiečius.

*

Paryžiaus ekspertų-bankininkų komisijos darbai nepasistumėjo pirmyn. Dabar aiškiai derybas vilkina vokiečiai. Jie laukia, kuo baigsis Anglijos rinkimai Darbo partijos žymus atstovas V. Gillies yra štai kaip išsireiškęs apie Paryžiaus bankininkų-ekspertų ir kitas komisijas: Prancūzija smaugia vokiečius, Prancūzija stumia į naują karą. Prancūzija nenori nusiginkluoti, Prancūzija gina tokias Lenkijos rytų sienas, kurių Anglijos darbo partija ir vokiečiai nepripažįsta. Dabar Paryžiaus ekspertai derasi dėl amerikiečio Joungo projekto. Vokiečiai pareiškė, kad jokių mokesčių padidinimo nepriims. Vokiečių atstovas von Hoeschas buvo užėjęs pas prancūzų ministerį Briandą ir padėkojo už pagalbą nusileidusiam Cepelinui. Prie šios progos pranešė, kad vieton Voeglerio vokiečių ekspertu Paryžiuje bus Ludvikas Kastlis.

*

Anglijos parlamento rinkimuose, anot žinomo politiko Loyd Džoržo, gausią konservatoriai $6^{1}/_{2}$ milijono balsų, liberalai 7 milijonus ir darbo partija $7^{1}/_{2}$ milijono balsų. Parlamento rinkimai gegužės mėn. 30 d., tai greit sužinosime, kiek tie pranašavimai buvo teisingi.

Iš Indijos anglai gauna neramių žinių. Tiesa, Auganistane Maskvos šalininkui Amanulai nepasisekė ir anglai ten laimėjo. Dabar anglai kursto prieš rusus sukilimą Turkestane Bucharoje, rusai gi daro sukilimus Indijos pasienyje. Ten penkiose vietose jau mėginta padegti geležkelų dirbtuvės. Daug kariuomenės į Indijos šiaurę vežama traukiniais. Beveik visa Buchara jau sukilėlių rankose. Turkestane siaučia priaš rusus Džachunaido būriai. Maskvoj kilo projektas skirti ten vadu patį armijos inspektorių Budienį.

*

Vokietijoje socialistų - demokratų ir katalikų vyriausybė smarkiau valdo saviškius komunistus. Laikraštis „Rote Fahne“ vos spėjo pasirodyti, jau vėl sulaikytas trims savaitėms už priešvalstybinį kurstymą. Maskvos kurstomi komunistai nerimsta Vokietijoje, kai mato, kad Paryžiuje gali prieiti bankininkai prie susitarimo. Maskva supranta, kad sutvarkius didžiojo karo sąskaitas Vakarų Europoje, bus prieita ir prie Rytų Europos.

Čia Maskva ligšiol yra viesiškai nepasiruošiusi mokėti savo skolas.

Vokietijos ministerių taryba be atadairos į nacionalistų opoziciją priėmė respublikos apsaugojimo projektą, kuriuo draudžiama buvusiam kaizeriui įvažiuoti Vokietijon ir palengvinama vyriausybei kova su priešvalstybinėmis organizacijomis. Lenkų ir vokiečių prekybos derybos nepasistūmėjo pirmyn.

*

Rusijoje net vokiečių inžinieriams sunku dirbti. Šiomis dienomis G. P. U. vėl sušaudė tris žymesnius specialistus: buvusi Maskvos-Kazanės geležkelio pirmininką ir geležkelių komisariato narį von Mecką, buvusį prekybos ministerį kalnų akademijos profesorių Palčinskį ir geležkelių viršininką Veličką. Vokiečių spauda pažymi, kad dabar Rusijoje mokslo žmonėms nėra galimybės dirbti.

Lenkų konsulas Charkove p. Steblovskis buvo apsvaidytas akmenimis. Konsulo sekretorius Šostakas akmeniu sužeistas paausin. Vokiečių spauda pabrėžia, kad rusų bolševikų ir lenkų santykiai dabar vėl pablogėję.

*

Vengrijos ministerių pirmininkas grafas Bethlenas gegužės mėn. 25 d. italų laikraščiams yra pareiškęs, kad vengrų santykiai su po karo susidariusiomis valstybėmis eisią geryn. Su Prancūzija jau pasitaisė. Su Čekoslovakiją lieka senojoj padėtyj. Čia dinastijos dalykai dabar neaktualūs. Daugumas vengrų turi giliausius jausmus prie savo karaliaus ir jie neužges. Didžiausia būtų kvailybė, jeigu vengrų priešininkai kištųsi į vengrų karaliaus dinastijos reikalus. Vengrų karalius savo nusistatymą suderins su vengrų tautos nusistatymu.

*

Rumunijoje senatas geguž. 24 d. ratifikavo (priėmė) Rumunijos konkordatą su Vatikanu. Balsuojant rumunų dvasiškiai-pravoslavai susilaikė nuo balsavimo. Rumunijos parlamente vėl buvo kilęs karaliaus klausimas. Priemin ras Maniu griežtai pareiškė, kad tas klausimas jau yra baigtas ir vyriausybė nepakęs, kad kokios partijos vėl tvarką ardytų. Yra tas klausimas Rumunijoje tik del to, kad karalium yra mažas sūnus, o jo tėvas gyvena užsienyje.

Žymūs latviai Lietuvoj.

Prieš Sekmines viešėjo Lietuvoje Lietuvių-Latvių draugijos pirmininkas inž. J. Ryteris. Jis būdamas Kaune turėjo pasitarimų dėl šių metų latvių-lietuvių kongreso organizavimo ir jo programos. Norėjo atsilankyti spaudos baliuje, deja, tas buvo atidėtas. Šiomis dienomis Rygoj iš spaudos išėjo didelis p. Ryterio sudarytas lietuvių latvių žodynas, kaštavęs jam keletos metų darbo. Žodyną išleisti padėjo latvių kultūros fondas. Tai bus pirmas tokios rūšies leidinys, kurs turės praktiškos reikšmės tarpusaviam kalbų pažinimui. Latvijos pasiuntinybė p. Ryteriui pagerbti šeštadienį suruošė pusryčius, kuriuos taip pat dalyvavo Lietuvos spaudos iškilmių svečias latvių rašytojas p. A. Erzs, išbuvęs Lietuvoj apie savaitę. A. Erzs yra latvių didelio dienraščio „Pedeja Bridi“ redaktorius ir vienas žymesniųjų ir produktingesniųjų šių dienų latvių rašytojų. Jo parašyti keli romanai, daug apysakų ir eilėraščių rinkinių, kurių vienas „Amuro sodnas“ premijuotas kultūros fondo. Žymioj daly savo kūrinių jis piešia Latgalijos gyvenimą, kurs jam gerai pažįstamas.

Ir į Lietuvą traukė jį mūsų krašto panašumo bruožai su Latgalija. P. Erzs ne tik Kaune buvo, bet ir aplankė Merkinę, Lazdijus ir kitas Suvalkijos vietas, taip pat Pažaislio vienuolyną. Būdamas Lietuvoj p. Erzs parašė Lietuvai pašvęstą eilėraštį „Lietuvai“. Šeštadienio vakarą p. Erzs grįžo į Rygą palydėtas lietuvių žurnalistų su A. Bružu priešaky.

Kaip matome, nežiūrint oficialės Latvių politikos nukrypimo Varšuvos pusėn, vistik latvių tarpe atsiranda blaivių žmonių, kurie tiesia susipratimo kelią tarp Latvijos ir Lietuvos.

Judėjimas Klaipėdoje.

Paskutinėmis dienomis žymiai padidėjo laivų judėjimas Klaipėdos uoste. Laivų įkrovimas ir iškrovimas eina smarkiai, nes uoste trūksta vietų naujai atvykstantiems laivams ir todel vienas laivas skuba užleisti vietą kitam. Prekes iškraunamos tiesiog į vagonus arba į uosto sandėlius. Darbo uoste dabar tiek daug, jog darbininkai dirba net vakarais. Nuo gegužės 15 d. iki 21 d. į uostą buvo įplaukų ir atgal išplaukę 14 laivų, kurie atgabeno įvairių prekių ir išgabeno daugiausiai faneros ir celulozos.

Malonu mums nors iš tolo pasidžiaugti, kaip mūsų broliai, niekieno netrukdomi bei varžomi, moka krutėti. Dabar pasirodo, kad Klaipėdos uostas, Lietuvai yra per mažas ir, žinoma, jis reikės didinti. Ir tą darbą Lietuva sugebės be triukšmo ir pasigyrimo savo laiku padaryti.

Klaipėdiečių jaunimas Kaune.

Sekminių šventėmis viešėjo Kaune Klaipėdos krašto jaunuomenės ekskursija. Į laikinąją sostinę atvažiavo 114 abiejų lyčių jaunimo, aplankyti mūsų tautos šventoves, pažinti senąjį Kauną ir sueiti į artimesnę pažintį su didžiosios Lietuvos jaunuomene.

Šitas jaunųjų klaipėdiečių apsilankymas turi gana didėlės reikšmės.

Ilgus šimtmečius Klaipėdos kraštas buvo atplėštas nuo Lietuvos kūno. Nors tenykščiai lietuviai visą tą laiką atkakliai gynėsi, nepasiduodami svetimai įtakai ir stengdamiesi išlaikyti savo kalbą ir visą tautiškąją skaistybę, tačiau laikas palieka savo pėdsakus. Vokiečių valdomi klaipėdiečiai nenoromis nutolo nuo kai kurių savo senovės papročių ir neteko kai kurių lietuviško būdo ypatybių.

Mes, Didžiosios Lietuvos lietuviai, ilgus amžius gyvendami artimesniuose santykiuose su lenkais, gudais ir rūsais, nutolome nuo jų į kitą pusę, pasiduodami minėtų slaviškųjų kaimynų įtakai. Tokiu būdu dvi vieningos lietuvių tautos dalys, gyvendamos skirtingose sąlygose, per ilgą laiką pusėtinai nutolo viena nuo antros.

Dar prancūzams tebevaldant Klaipėdos kraštą, buvo pradėta kiekvienais metais gana didelėmis eskursijomis lankyti klaipėdiečių šventovę Rambyną. Klaipėdos miestą ir pajūrį

Dabar ekskursijų rengimo imasi Klaipėdos krašto jaunuomenės organizacijos, ir štai šiemet pirmą kartą susilaukta skaitlingos jaunųjų brolių ekskursijos.

Pradžia labai graži. Reikia tikėtis, kad jaunuomenei pradėjus į artimesnę pažintį sueiti, netolimoje ateityje brangiųjų Klaipėdos krašto svečių susilauks, ne tik Kaunas, bet ir Lietuvos sodžius, o mūsiškiai jaunuoliai pradės lankyti Mažosios Lietuvos laukininkų kiemus. Tada per susipažinimą įvyks tikrasis susiartinimas, kurio abeji pusės labai pasiilgusios.

Tilžės lietuviai kruta.

Vokietijos lietuvių susivienijimas nesenai suruošė Tilžėje didelį vakarą su dainomis, prakalbomis ir šokiais. Vakare dalyvavo didelis Tilžės ir apylinkės lietuvių būrys. Pirmiau, kol lietuviai neturėjo savo salės, ruošti vakarus buvo sunku, nes vietos vokiečiai nenorėdavo išnuomoti salių. Dabar lietuviai turi savo salę ir vakarus rengia dažniau.

Trumpos žinios.

— Vatikano valstybėje per pirmą gyventojų surašymą rasta 450 žmonių.

— Aukštojoje Silezijoje pramoninkai žada uždaryti savo fabrikas; jei tat įvyktų, be darbo liktų apie 50.000 darbininkų.

— Nesenai Rusijoje viešėjo anglų delegacija ir grįžo nieko nepešusi; dabar tokią delegaciją net iš 50 žmonių siunčia Amerika; gal ši bus laimingesnė.

— Ispanijoje del paskutinio sukilimo karo teisme buvo teisti 37 vadai. Iš jų 7 nubausta mirtimi, 14 sunkiais darbais iki gyvos galvos, kiti nuo 20 iki 30 metų.

— Meksike sustreikavo universiteto studentai. Priėjo sostinėje prie muštinių. Yra sužeistų. Miestuose daromos demonstracijos.

— Lenkų delegacija su Zaleskiu ir Tarnovskiu priešaky išsiklaivo kaip visuomet per Paryžių į Madridą.

— Žinomas lenkų mužikų partijos vadas kun. Okoń paskelbė atvirą laišką, kuriame išsižadėjo savo darbų ir pasiketino vyskupo klausyti.

— Tiestojo siaurojo geležkelio per Disnos apskritį į Drują darbai sustabdyta.

— Latvijos prezidentas gegužės mėn. iš Rygos išvažiavo Švedijon. Podraug su prezidentu keliauja ir užsienių reikalų ministeris Balodis. Prezidentą palydėjo į laivą vyriausybė, kitų valstybių atstovai ir seimo atstovai. Iš Maskvos savo atstovą Ozolį latviai atšaukė.

Lietuvis Amerikos banko direktorius.

Lietuvių spauda Amerikoje praneša, kad vienas didesnių bankų išrinko direktoriumi lietuvį Joną Gražulį, kuris yra gana veiklus lietuvis, patriotas. Tas bankas turi savo skyrius visoje Amerikoje.

O pas mus apie lietuvius mūsų „broliai“ mėgsta kalbėti tik kaipo apie pastumdėlius ir nieko nenusimanančius.

Devintinis.

Gegužės 30 d. turime Dievo Kūno arba Švenčiausiojo Sakramento šventę, paprastai Devintiniu vadinamą.

Girdime ir beveik kasmet skaitome, kad tolimuose katalikų kraštuose esti dideli viso pasaulio katalikų atstovų susivažiavimai Šv. Sakramento garbei, kuriuos vadinama Eucharistijos kongresais. Toks didelis kongresas 1928 m. buvo Australijoje, o prieš tai Amerikoje, Čikagos mieste. Visi tie Eucharistijos kongresai baigiasi labai iškilminga procesija per miestą su Šv. Sakramentu.

Tokio pasaulinės reikšmės kongreso nei Lietuva, nei Lenkija dar nėra turėjusios. Kad ir šimtai tūkstančių katalikų dalyvauja tokiuose kongresuose, vis delto milionai neturi galimybės į tolimus kraštus važiuoti. Šv. Sakramentas taip yra žmonėms didelė dangaus dovana, kad visi nori ją kuo iškilmingiausiai pagerbti.

Bažnyčia davė tokią galimybę visiems katalikams Dievo Kūno šventėje. Tą dieną kiekvienas katalikas savo bažnyčioje ir savo gimtiniame krašte gali viešai pagerbti tą Dangaus Dovaną. Tą dieną giliau katalikai atjaučia savo laimę, kad priklauso prie visuotinės Kristaus Bažnyčios. Tarp pavasario gėlių ir džiaugsmingesnių dienų atiduodame garbę Viešpačiui, kurs panorėjo su mumis žemėje būti, mus savimi stiprinti ir gaivinti. Kaip Evangelijoje minimas išalkusias minias Kristus stebūklingai pasotino, tai amžių bėgyje daug didesnių minių visokeriopą alkį tildo, ramina, o Jam visas pasaulis, kaip kadaisi Ieruzalėje iškilmingose procesijose kongresuose, o dar dažniau pavienios geros širdys šaukia: „Osanna Dievo Sūnui"!

Tiesa. Šv. Sakramento įstatymo diena yra Didysis Ketvirtadienis Didžiojoje Savaitėje, bet tada tikintieji mini Viešpaties kančią ir negali parodyti to džiaugsmo, kuriuo liepsnoja Kristų gerbiančios širdys Šv. Sakramente. Tai katalikai daro Devintiny. Jeigu Velykose sujaudina visus rezurekcija su iškilminga procesija bažnyčioje, ar aplink bažnyčią, tai Devintiny procesija per miestus, miestelius, laukus ir žaliuojančias girias tiesiog suartina žmogų su visa gamta ir tos gamtos vyriausiu tėvu ir gyvybės šaltiniu Dievu.

Aš esu gyvoji duona, kuri iš dangaus nužengė — tai yra mano Kūnas. Per 19 amžių milionai krikščionių Kristaus žodžius taip suprato, kad Šv. Sakramente yra nors paslėptas, bet tikrai gyvas Jėzus Kristus. Delto Šv. Sakramentui atiduodama dieviškoji garbė.

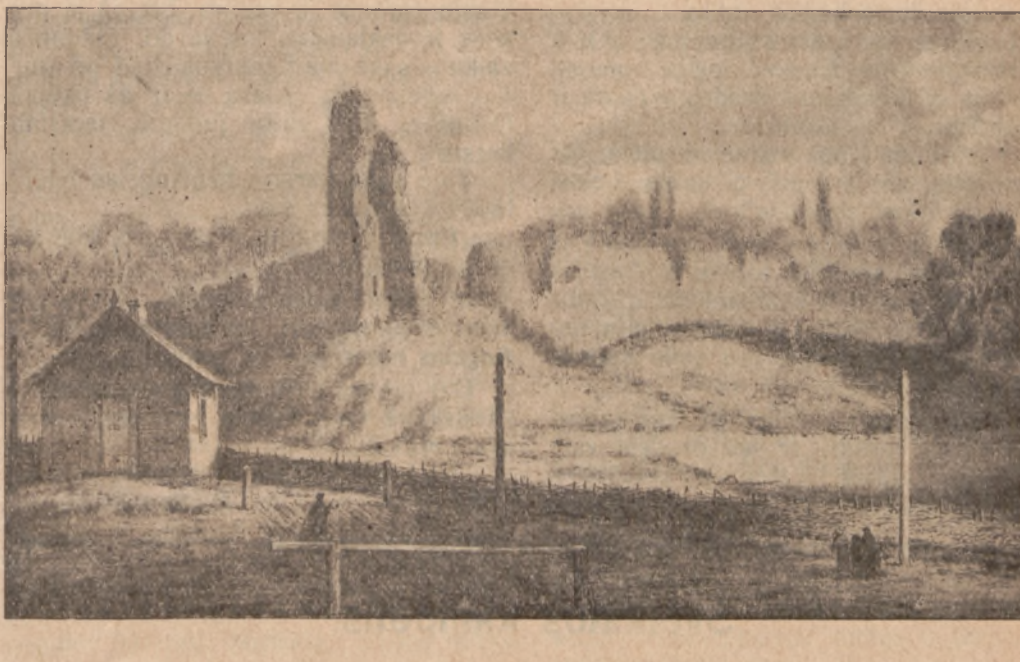
Jau prie Genezareto ežero, kai Kristus, pareiškė šią tiesą, daug kas tos tiesos nenorėjo suprasti ir priimti. Tik po metų paskutinėje vakarienėje apaštalai sužinojo, kokiuo stebūklingu būdu Kristus savo pažadėjimą vykdo. Duona ir vynas Kristaus žodin virsta jo kūnu ir krauju. Kristus matė ir suprato, kaip žmogaus siela trokšta Dievo ir tik tada nurimsta, kai apčiuopiamai supranta, kad Dievas yra ir žmogų myli. Pagonys sau darydavo iš medžio dievukus, kad arčiau savęs turėti. Ten nebuvo gyvybės ir žmogaus širdis buvo nerami.

Kristus Šv. Sakramente yra tikras Emanuelis, tai reiškia: Dievas su mumis gyvena, yra židinys, aplink kurį sukasi visas Bažnyčios gyvenimas. Katalikų Dievas arti su mumis yra, ypač tai jaučiame savo tikybinį ūpų mūsų bažnyčiose jaučia net kitatikiai ir kai kurie iš jų kaip prof. Duville viešai tai išpažino. Daug amžių Kristus su mumis gyvena, o kiek dar gyvens?

„Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai". Virsta didžosios imperijos, kaip senoji Roma, Karolio D. valstybė, Napoleono I galybė, trupa XIX šimtmečio trijų arų imperijos, Kristus Karalius jau žinomas visame pasauly: Jis gyvena su mumis Šv. Sakramente ir laimina mums; duodamas net didžiausių andrų metu geroms sieloms dangaus maisto.

Katalikų Bažnyčios priešai suprato ir supranta Šv. Sakramento reikšmę katalikų gyvenime. Jie puola Kristų Šv. Sakramente ir tuo būdu nori išplėšti Bažnyčiai širdį. Juo labiau jie puola, juokiasi ir persekioja, juo katalikai labiau glaudžiasi prie Šv. Sakramento altorių, juo karščiau meldžiasi, iškilmingiau viešai garbę atiduoda. Visame pasaulyje Šv. Sakramento garbei buriasi brolijos ir draugijos, dieną ir naktį bažnyčiose daromos adoracijos, organizuojami katalikų kraštuose eucharistiniai Kongresai ir dabar kas antri metai organizuojamas vienas didelis pasaulinis Eucharistinis Kongresas.

Lietuvoje, kol rusai lietuvybę ir katalikybę persekiojo, visi karštai tikėjo, gražiai gyveno ir kitų kraštų katalikai vadindavo Lietuvą šventu kraštu. Kitaip virsta dabar. Vos pajuto laisvės pavasarį ir nukrito svetimas jungas, jau mūsų pačių tarpe prasidėjo tikėjimo kova. Jau net skaitlingos lietuvių partijos pradėjo ignoruoti (nežinoti) tikėjimą savo veikime; nemaža inteligentų mokinių ir šiaipjau darbininkų, pamoję ranką į tikėjimą, klaidingai galvoja, kad tikėjimas neva užstojąs kelią rasti laimę žemėje ir dažnai pikčiau už maskolius veikia prieš tėvų paliktą tikėjimą. Kiek tai piktų ir nepamatuotų priekaištų daroma katalikams lietuvių laikraščiuose ir knygose? Siaučiant mūsų tėvynėje netikėjimo arba atšalimo bangoms, kas apgins mūsų tikėjimą, kas duos ištvermės ir pasiryžimo doru gyvenimu ieškoti sau ir tėvynei laimės?

Medininkų pilies griuvėsiai.

Kristus Šv. Sakramente yra mums palikta gyvoji duona, ji mums duos stiprybę ir gyvenimą. Tik nebijokime dažniau prie jo artintis: *„Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą"*.

Katalikas.

Paminklas kardinolui Amerikoje.

Amerikoje Vašingtono mieste pradėta statyti paminklas kardinolui Gibsonsui, kurs buvo Baltimorės arkivyskupu nuo 1877 iki 1921 metų. Visa Amerika jį gerai žinojo, net nekatalikai. Paskutiniai Amerikos prezidento rinkimai ir agitacija prieš kataliką Smithą davė katalikams gerų vaisių. Sektantų agitacija prieš Katalikų Bažnyčią daugeli privertė geriau pažinti Katalikus ir po to yra daugiau atsivertimų. Daug kultūringesni žmonės pradėjo glaustis prie katalikų. Inteligentai katalikai vyrai organizuojasi katalikybei platinti ir ginti. Organizacija plačiai panaudoja radio.

Dvasių skundas.

Kad prisiminus moteriškę ir juodvarnius — skiriu Marytei.

Per tylų ir paslaptingą kapinyną ėjo Angelas: jo veidas liūdėjo liūdesiu tų, kurie laukia mirties. Naktis ir pavasaris buvo pasauly; o jasmynai ir alyvos skleidė be galo gardų kvapsnį.

Ir pradėjo raudoti karstai — ir matyt buvo, kad dvasios juose nesiilsi, bet sapnuoja. Ir angelas taria: „Sapnuokite gera jums karstuose: tylu ramu — ko skundžiatės? Argi neturėjote gyvenime erškiečių ir liūdesio — argi tatai dar nepraėjo? Štai žmonės dūsauja, sakydami: „Norėdami užmigti". Miegokite ir neatminkite, nesigailėkite to, kas jau buvo, kas jau senai praėjo!"

Ir atsiliepė iš karstų verksmingi balsai: „Štai pavasaris, mes miegoti negalime!"

Ir vienas taria angelui: „Gėlių kvapas atsklydo pas mane ir pražadino, primindamas tą, kurią mylėjau. Leisk aš atsikelsiu ir paieškosiu Jos.

„Ir jasmyno krūmo, po kuriuo buvau laimingas.

Ir jos akių, ir lūpų, kurias bučiavau. Mirdamas maniau: pamatysiu ją. Ir štai karste esu vienas — ilgu ir bloga man be Jos. Leisk man atsikelti!"

Angelas taria: „Ta, kurią mylėjai jau mirė, o krūmas, po kuriuo buvai laimingas — jau sudžiūvo.

Mačiau jo paskutinį suvytusį, krintantį žiedą.

Miegok!

Atsiminimai apie spaudos draudimo laikus.

(Skaityta 1929 m. gegužės 7 d. lietuvių spaudos atgavimo 25 metų sukaktuvėse)

(Pabaiga).

Kaip gi čia už skvernų pagavus? Iš vieno savo auklėtinio (Vaitonio), kuriam pasiūlė, man iš Veiverių išsikeliant, pavyzdinio mokytojo vietą prie seminarijos, griežtai pareikalavo, kad kol pasiliks Veiveriuose, vien tik rusiškai kalbėtų, o lietuviškų žodžių vartotų, kuomet jau visiškai negalima rusų kalba susišnekėti. Tasai jaunasis mokytojas ir sutiko taip elgtis. Keista buvo klausyti, kaip jisai į jaunesnius arba ir į vyresnius asmenis, su kuriais pirma kalbėjo lietuviškai arba lenkiškai, kreipėsi arba paklaustas atsakinėjo vien tik rusų kalba. Panašus tvirkinimas nevisus vienodai veikė. Vieni sutvirtėjo doroje, kiti pasiliko nė karšti nė šalti; kiti gi žemai nupuolė. Buvo pavyzdžių plėšimo, šaudymo į šventųjų paveikslus, peštynių su bernais naktimis kiemuose, didesnių vagysčių įsilaužiant pro užraktį. Ir buvo toki metai, kuomet seminarijos garbė labai buvo nuslūgusi. Neatsižvelgiant į tokį dalykų stovį, užtekėjus „Aušrai" 1883 m., kuomet pamaži pradėjo platintis iš Prusų lietuviški laikraščiai ir tarp seminarijos moksleivių, inspektoriai bevelyjo netiek bausti už didesnius prasikaltimus prieš dorą, kiek už atrastus pas juos lietuviškus spaudinius; dagi praleisti nusikaltimus, kad tik lietuviškų raštų neskaitytų.

Bet buvo mėginta ir tiesioginiu budu seminarijoj naudotis lietuviškomis knygomis. Da prieš „Aušrą", 1879 metais kaip jau paminėjau, Vilniuje Zavadzkio rupesčiu buvo atspauzdinta kelios dešimtys tūkstančių „Aukso Altorių". Netrukus prikalbintas inspektorius leido man parsisiųsdinti ir išdalyti kelios dešimtis egzempliorių pavyzdinėj mokykloj ir kitiems, kas panorėjo. Imta skaityt klasėje, imta giedot giesmės, dainuot dainos; žinoma, tik greta su rusų giminais ir liaudies dainomis. Beje ir III kurso mokinių praktikos pamokoms buvo skiriamos lietuviškos dainos. Nepatiko tai rusų kalbos mokytojui, inspektoriaus broliui, kursai vėliau pats tapo tokiu pat rusintoju inspektorium. Girdi, seminarija tapo lietuviškų dainų rasodninku: reikėtų kitokio pavyzdinio mokytojo... Laikas da nesiūlė geresnės ateities. Netrukus Zavadzkiui buvo uždrausta išparduoti toji „Aukso Altoriaus" laida... Seinuose gi, kad užslopinus Kunigų Seminarijos įtaką į nesenai atverstus į pravoslaviją unijotus, sumanyta atidaryti 3-klasė miesto mokykla, vėliau vadinama aukštesnioji pradinė. Mat, ištikimas rusas inspektorius turėsiąs dėstyt Kunigų seminarijoj rusiškus dalykus (literatūrą ir istoriją) ir valdžiai nešioti žinių, kas ten joje dedasi. Į tą 3-klasę mokyklą iš pat pradžių buvo lemta ir man iš Veiverių persikelti. Bejegi ir inspektoriaus vietoje išguldinėti rusiškus dalykus Kunigų seminarijoje, neatsižvelgiant į tai, kad Vidaus reikalų ministerija, kišdama seminarijon pravoslavą inspektorių, išskuto sutarties dokumentuose su Vatikanu žodį „Catholicus", reiškiantį neatbūtiną mokytojo privalumą podraug su kitais išvardytais privalumais...

Seinų 3-klasėje miesto mokykloje buvo paskirta 4 neprivalomos pamokos lietuvių kalbai, tiek pat lenkų kalbai, ir tikyba leista dėstyti pusiau lietuviškai ir lenkiškai. Tuoj buvo atkartota įsakymas laikytis vadovėlių rusiškomis raidėmis ir rašant lietuviškai taip pat graždanka naudotis. Kadangi mokyklos inspektoriai mažai žiūrėjo tų neprivalomų dalykų, tai buvo progos ten duoti lietuvių kalbos pamokoms lietuvišką spalvą, vadinasi, kiek galima kelti tautiškas susipratimas, skaityti Duonelaičio eilės, aiškinti Šleikerio, Kuršaičio rašybą ir t.t. Tuo laiku nemažiau buvo varžoma ir katalikų bažnyčia. 3-klasės mokyklos kapelionas (kun. Gavrichowski) drįso įrašyt į protokolą, kad jo nuomone cerkve-slaviškos kalbos mokymas pradžios mokykloje, kur vaikai vien tik katalikai, nedera ir nepasiekia pažymėto įstatuose tikslo. Už tokią nuomonę jisai tapo prašalintas nuo tarnybos, pažymėtas „neištikimu" tariant rusiškai „niebłagonadiožnym" ir visokiais budais persekiojamas, taip kad po penkerių metų suerzinti jo nervai neištvėrė ir jis jau būdamas, Vyskupo sekretorium, atėmė sau gyvastį. Atsitiko tai 1886 m. gegužės men. 22 d. Mokinys (Sulkevičius) už porą nerusiškų žodžių, ištartų klasėje, buvo prašalintas iš mokyklos. Tuo laiku jau buvo iškovota vidurinėse mokslo įstaigose tikyba dėstyti įgimta mokinių kalba. Veiverių mokytojų seminarijoj gi vis da trukdyta. Taigi seminarijos kapelionas kun. Aleksandravičius, atsilankydamas Varšuvoj pas Apygardos globėją, išgavo leidimą įvesti seminarijon vadovėlius lietuvių kalba. Čia pasipriešino inspektorius su rusų kalbos mokytoju. Slapta pranešė Globėjui, kad vadovėliai spausdinti užsieny lotyniškomis raidėmis ir moksliško komiteto nepatvirtinti. Globėjas savo leidimą atšaukė, o kapelionas tapo atstatytas iš tarnybos ir ištremtas į Lenkiją. Gi Seinuose kun. Dvaranauskas, kapelionui vienerius metus mokykloj nebesant, kar-

— Tai tardamas, Angelas atsistojo ant karsto ir jo balsas nutilo.

Ir ėmė verkti antras karstas: „Ošia medžiai, ramiai šlama upelis; miegoti negaliu! Gyvendamas pradėjau dainą ir neužbaigęs jos — numiriau.

Ir girdžiu lapų ošime pradėtą, bet neužbaigtą ir sumaišytą dainą. Leisk, atsikelsiu ir užbaigsiu ją“.

Nusiųsiu tarp žmonių, niūniuos ją motyna prie kūdikio lopšio ir Angelas taria: „Akordai jau nuskambėjo ir žmonės juos užmiršo... Tik medžiai jųjų nepamiršo, jie dainuoja tau prie karsto, kad ramiau miegotum“.

Ir vėl Angelas atsistojo ant karsto ir jo balsas nutilo. Ir štai pradėjo verkti trečias karstas: „Mėnulis šviečia — miegoti negaliu, gyvendamas mačiau šviesą, vijausi ją — nes buvo graži“. Visaip žmonės ją vadino, bet aš ją mylėjau ir neklausiau jos vardo. Būdamas vaiku — sakė man motyna, kad po mirčiai regėsiu tą šviesą — ir aš tikėjau. O dabar, štai guliu juodam, tamsiam karste“.

Taip sakė karstas, bet Angelas tylėjo. Ir vėl klausia karstas.

„Pasakyk ar toji šviesa jau užgeso? — aš miegosiu!?“

Ir šį kart Angelas tylėjo. Gaila jam buvo dvasios, kuri jau karste, o kurios Angelas neturėjo jėgų pakelti.

Dar labiau nuliūdo Angelo veidas — jis išskietė savo baltus sparnus ir pranyko erdvėse.

Laisvai vertė
R. Suvalkietė.

Sveikatos kampelis.

Vidurių šiltinė (tifas).

Įvairios šiltinių rūšys nuo senai yra žinomos, gi 16 ir 17 amž. del blogų higieniškų sąlygų Europoje šios ligos buvo labai paplitusios. Šiltinės daugiausia žinomos yra kaipo epideminės ligos. Karas, badas, skurdas ir ypač *nešvarumas* paruošia joms atatinkamą dirvą. Visi atmenam, kaip daug laike didžiojo karo žmonių Lietuvoje šiltinėmis sirgo ir mirė. Ir šiemet pavasarį del blogų higieniškų ir dar blogesnių ekonomiškų sąlygų ir visuotino skurdo Vilniuje pradėjo siausti šiltinių epidemijos (daugiausia, berods, dėmėtoji šiltinė).

Vidurių šiltine suserga Lietuvoje gana daug žmonių. Susirgimų pasitaiko ir vasarą ir žiemą. Šiltine užsikrečiama, kuomet jos bakterijos patenka į žarnas su vandeniu ar valgiu. *Ši liga yra labai limpama* ir smarkiai plečiasi. *Ji yra pavojinga žmogaus gyvybei.*

Kaip vidurių šiltinę pažinti? Pažinti, ypač pradžioje, gana sunku. Prasideda ji pamažu, kol liga žmogų pakerta pereina 10 ir daugiau dienų. Dažniausia ligonis besirgdamas vaikščioja kokią savaitę. Pradžioje jis jaučia silpnumą, nenori valgyti, skauda galva, blogai miega. *Karštis pamažu kyla* ir ligonis gula lovon, kame ir išbūna apie 3—4 savaites. Pirmos savaitės gale karštis smarkiai pakyla, silpnumas didėja, galvą labiau skauda, viduriai kieti, išpūsti. Slogos nėra, lūpų neišberia, kai kada iš nosies kraujas bėga. Antroje savaitėje išberia krūtinę ir pilvą, paliuosuoja vidurius. Ligonis karščiuoja, klieda, viduriai dažnai esti skysti. Trečią savaitę pas ligonį žarnose lupasi šašai, todel gali atsirasti kraujaplūdis. Esti atsitikimų, kad žarnos prakiūra, tuomet galima laukti mirtino pilvo plevės uždegimo. Žaizdos žarnose apie ketvirtą savaitę po truputį gyja ir ligonis pradeda taisytis.

Kai kuriais atsitikimais liga tęsiasi ilgiau, kai kada vos keletą dienų, Svarbu ligoje karštis sekti. Dažnai manoma, jei liga prasideda sloga ir lūpas išberia—tai ne šiltinė. Vaikai bendrai lengviau pakelia šią ligą, seniai, nutukę, ligoti ir girtuokliai—sunkiau.

Kaip ligonis užlaikyti? Geriausia, žinoma, padėti jis ligoninėj. Jei to negalima, reikia jis atskirti nuo sveikųjų. Laikyti jis neperšiltame kambary. Galvai skaudant reikia dėti ant jos pūslę su ledais. Valyti kasdien burną boro rūkšties 3 proc. skiediniu. Sukepusias lūpas tepti glicerinu. Kraujuotoms išmatoms esant, reikia dėti ant pilvo ledų pūslę, duoti gerti nedaug šalto saldaus pieno. Daryti tą patį, jei ligonis pradeda žaksėti ir vemti, be to duoti ryti mažus ledų gabalėlius. Bent keletą dienų ligonis turi gulėti labai ramiai, nesijudinti. Kartais ligonis ligos pabaigoje dideliam apetitui esant pavalgo neleisto valgio ir liga atkrinta. Tik po 2 su viršum savaičių ligonis gali iš lovos išlipti ir stipresnio valgio paragauti. Ypač aštriuose susirgimuose tiksli ligonio priežiūra kartais daugiau gero padaro, negu vaistai.

Gydymas šios ligos—gydytojo dalykas. Šiandien nuo jos yra *skiepai.*

Kaip nuo ligos apsisaugoti? Kadangi vidurių šiltinė yra sunki liga ir neretas miršta, tai reikia jos saugotis. Ligos diegai išsiplatina ligonio šlapumu ir išmatomis. Nedezinfekuotos ligonio išmatos apkrečia dirvožemį. Vabalai (ypač musės), žmonių ir gyvulių kojos iš dirvo žemio ligos diegus toliau išnešioja. Tuo būdu apkrečiama vanduo, vaisiai, maisto produktai, su kuriais patenka žarnosna ir ligos diegai. Todel siaučiant apylinkėje epidemijai *nereikia gerti nevirinto vandens, neimti valgio nenuplautomis rankomis, maistą ir valgio indus stropiai saugoti nuo musių, dulkių, daboti savo šulinio, nevartoti daiktų ligonio palytėtų* ir t. t. Žodžiu — *visur ir visuomet užlaikyti švarą.* Vengti persivalgymo, nevartoti perdaug riebių ar sūrių valgių, kad nepagadinti vidurių. Jei šiltinės epidemijai apylinkėj siaučiant žmogus pradeda skųstis bloga savyjauta, nenoru valgyti ir sugedusiais viduriais, tai reikia manyti, kad jis šiltine susirgo ir kviestis gydytoją.

Ligonio šlapumą ir išmatas reikia gerai dezinfekuoti: sumaišyti jas per pus su šviežių *kalkių* pienu (arba 5 proc. nevalyta *karbolio* rūkštimi) ir palaikyti 2 valandas. Ligonio skal iniai išvirinti. Nevalia skalbti nevirintų l gonio baltinių upėje ar ežere, nes tuo būdu apkrečia vandenį.

P. K—vičius.

Įvairenybės.

Mirusiųjų miestas.

Monako valstybėlės sostinė Monte-Karlo, vadinama „mirusiųjų miestu“, nes čia kasmet lošimo rūmuose — kazino nusižudo apie 1000 žmonių, iš proto išeina apie 500 ir iš turtingų lieka elgetomis tiek pat. Bet vadinamoji „laimės„ rulėtė sukasi ir sukasi visados...

Negrai kalba lietuviškai.

Čikagoje, kur gyvena daugiausiai lietuvių, pas kai kuriuos lietuvius biznierius tarnauja po keletą negrų. Dauguma iš jų moka kalbėti lietuviškai. Pav. trys negrai iš New Bedford kvartalo lanko lietuvių kalbos pamokas ir skaito lietuviškas knygas. Jie sako, kad gražesnės kalbos niekur nesą girdėję ir ragina kitus jos mokytis.

Europos valstybių kultūringumas.

Einančiam Tokio anglų kalba japonų laikraščio „Japan Teims“ bandradarbis, gerai pažįstąs Europos valstybes, taip jas suskirsto kultūringumo atžvilgiu: kultūringosios valstybės esančios tokios: Švedija, Škotija, Danija, Olandija, Anglija, Norvegija, Vengrija Šveicarija, Vokietija; pusiau kultūringos: Prancūzija, Belgija, Austrija, Čekoslovakija; ir galop bariškos esančios tokios: Italija, Airija, Portugalija, Ispanija, Lenkija, Graikija, Turkija ir visos Balkanų valstybės.

Abejojam, kad su šiuo suskirstimu europiečiai lengvai sutiktų.

Kaip medžio grybas išnaikinti.

Neretai tenka išgirsti nusiskundimų, kad įsiveisęs į namus grybas ir klausia patarimo kaip su juo kovoti.

Nors su šia medžio liga kovoti yra labai sunku, bet vis dėlto išnaikinti jis galima. Pirmiausiai visos grybo apimtos vietos reikia išmesti ir pamainyti naujomis. Toliau apie tas vietas medžius, ar lentas ištepti terpatynu, arba žibalu. Po dviejų-trijų pakartotinų tepimų, tos pat vietos ištepti „smala“ „paklasmale“ ir apibarstyti druska. Jeigu atydžiai būna viskas atlikta, t. y. — apimtas grybo medis pašalintas ir abejotinos vietos dezinfekuotos, tai paprastai grybas žūva.

Svarbiausia premonė, kad grybas neįsiveistų, ta po grindimi ant žemės už- $1^1/_2—2^1/_2$ cmt. storio sluoksnį druskos. Kaip žinoma, druska sunaikina bet kokį gyvį.

„Liet. Ūkin.“

Nepaprasta mokytojui bausmė.

Vienas Mančesterio atsargos mokytojas, Enochas Letemas, turėjo biaurų įprotį skinti sutemus gėles, kurias tik rasdavo bet kur viešose vietose. Tačiau angliška policija sugavo jį nors ir tamsoje ir patraukė į teismą. O teismas nuteisė irgi tikrai angliškai — užuot pritaikęs tokį ir tokį paragrafą iš didelių ar dar didesnių knygų, jis nusprendė, kad vargšas 71 metų senukas, kuris, sakėsi niekaip negalįs tuo įpročiu nusikratyti, kiekvieną vakarą 6 val. bus areštuojamas ir nuvedamas į „šaltąją“, o rytą vėl paleidžiamas.

Taip turės būti per tris metus ir kiekvienais metais nuo balandžio 15 d. iki lapkričio 1 d. — kada parkuose žydi gėlės.

Iš kur vyšnios?

Ne Lietuva vyšnių tėvynė. Jos kaip ir bulvės, nevisada pas mus buvo. Rūkščiųjų vyšnių 6-tame amžiuje dar pas mus nebuvo. Kiek vėliau jos atvežtos iš Azijos. Saldžiosios vyšnios atvežtos anksčiau taip pat iš Azijos.

tą buvo pakviestas padaryti kvotimus iš tikybos. Ir už tai kad prakalbėjo per aktą į mokinius ne rusų kalba, tapo paskaitytas neištikimu ir nubaustas... Bet vis t k juo toliau, juo labiau platinosi ypatingai per moksleivius vieni po kitų laikraščiai: Aušra, Šviesa, Varpas, Ūkininkas, Naujienos, Apžvalga, Tėvynės Sargas ir kit. Daugių daugiausia knygų ir laikraščių buvo pargabenta Sudargių kun. klebono Sidaravičiaus rūpesčiu ir bepavyzdžiu pasišventimu.

Kaikurie skaitytojai ilgai nesulaukdami kontrabandos, mėgindavo parsisiųzdinti laikraščių pavienius numerius paštu apdraustuose konvertuose, pavyzdžiui, Domoslavskio aptiekos adresu Seinuose... Bet tai buvo labai pavojinga... Policijos įtarimai, šnipinėjimai, kratos o su šiomis kalėjimai ir kitokios bausmės tapo kur kas dažnesnės. Labai daug nukentėjo garsusis musų raštininkas V. Kudirka, kurį ne kartą suimdami žandarai tyčiodamies vadino Lietuvos karalium. Daktarą P. Matulaitį tiktai už pataisytą broliui korespondenciją, surengtą Ūkininko redakcijai, policija ištrėmė iš Seinų į Viatkos guberniją, kur vargšas begydydamas vietinius gyventojus pats užsikrėtė tifu ir pasimirė. Suėmus Palangoje d-ra Vaineikį už knygų platinimą, gaudyta jo draugas Žalnierukynas, kurio beieškant atsekta į Smolenską pas d-rą Povylą Kairiūkštį, mano brolį. Vietiniai žandarai padarę pas jį kratą ištraukė iš po etažerkos du Ukininko numeriu, už kuriuos jisai tapo pasodintas kalėjiman. Sužinojęs, kas broliui atsitiko, pasiskubinau Smolenskan jo teisinti. Čia žandarų pulkininkas, leisdamas man pasimatyti su broliu kalėjime pasodino tarp manęs ir brolio savo adjutantą, įsakydamas, kad jeigu pratarsime nors vieną žodį lietuviškai, arba nors rusiškai kalbėdami paliesime suėmimo priežastis, tuoj bus pasikalbėjimas nutrauktas... Taigi prisėjo pasišnekėti apie šeimynos sveikatą ir ką beveikia geri pažystami... Pargrįžęs į Seinus, radau jau kratą pas save atliktą. Netrukus krata buvo padaryta ir pas kitu du mano broliu. Pas vieną jų rasta seklyčioje ant stalo „Šventųjų gyvenimai“; stalčiuje buvo kalendorius, kurį brolio dukti pastvėrus užsikišo už ančio. Žandaras puolėsi atimti, bet jije suriko, kad tai iš jos jaunikio gromata ir jokiu būdu neduosiant. Čia įsikišo pulkininkas ir sudraudė kratiką, kad smurto nedarytų... Iš manęs išsivežta laiškai ir daug moksliškų knygų apie lietuvių kalbą, kaip antai: Šlekerio, Neselmano, Kuršaičio, Geitlerio, Becembergerio ir kitų. Bejegi dar dvi knyguti lenkų kalba.

Prieš išvažiuojant į Smolenską mano visi draudžiami užsieniniai raštai buvo pažiūrėje plytomis užkrauta. Gi tarnaitė, darant kratą, įkišo virtuvėje savo naują maldaknygę į kapojamų statinaitę... Po kiek laiko visos paminėtos knygos tapo man sugrąžintos, išskyrus vieną lenkų kalba apie Kaščiuškos sukilimą 1793 m. atspauzdintą Krokuvoj... Šitą knygutę pats žandarų pulkininkas su prokuroru atsivežė į Seinus. Tardė mane, klausinėjo, keno ji, iškur gauta. Mat, ant tos knygutės, mano laimei, buvo parašyta visai svetima rusiška pavardė „Kuznecow“... Paklausus man, kas galima prikišti tai istorinei knygutei, atremta su pasipiktinimu, kad joje yra posakių užgaunančių tų laikų Rusijos valdžią... Galų gale liepta man išsižioti ir suskaityta, kiek būta ištrupėjusių dantų, kad įrašius protokolan.

Tuom parodyta, kan ant manęs uždėtas namų areštas ir kad be pulkininko žinios negaliu niekur iš Seinų išvažiuoti. Kai papasakojau savo draugams, kad už istorijos knygutę tapo paskaityti mano ištrupėję dantys, tai manė, kad aš tyčiojuos, ir tik tuomet įtikėjo, kai parodžiau sutaisytą skundą į Teisių Ministerį. Tame skunde buvo plačiai išdėstyta visa bylos eiga. Jo pasekmės buvo tokios, kad tapo nukelta nuo manęs atsakomybė už tą knygutę.

Bėgo metai, o lietuviai del spaudos draudimo vis vargo, bet savųjų raštų neišsižadėjo ir vis labiau prie ju kibo. Žmonės valstiečiai ėmė rašinėti Peterburgan prašymus, maldaudami sugrąžinti taip visų pageidaujamą spaudą. Tie maldavimai buvo daromi ilgus metus. A. a. Seinų Vyskupas Baranauskas, matydamasis su Varšuvos generalgubernatorium ir ministeriu Peterburge, klabino tąjį dalyką. Pasisekė Vyskupui įtikrinti generalgubernatorių ir šisai davė palankią nuomonę Peterburgui del spaudos leidimo lietuviams. Mat, iš užsienio gabenamuose raštuose daug tekdavo ir pačiai valdžiai: Kurstyta žmonės netik prieš vyriausybę, bet ir prieš visą tuolaikinę tvarką. Žmonės šviesos trokštą, skaitė viską be jokio skirtumo, pavyzdžiui, net tokius nevykusius pašiepimus, kaip cerkvėj skamba varpai: Glinda lenda, tolyn lenda... Pagaliau ir pati valdžia įsitikino, negalėsianti lietuvių nuo savo raštų atpratinti. Kunigaikštis Sviatopołk-Mirskis noroms nenoroms išreiškė nuomonę, kad reikia lietuviams spauda grąžinti. Baigiantis XIX amžiui sumanymas eisti lietuviams spaudą buvo svarstomas ir išdirbamas. Nelaimingasai karas su Japonais priskubino senai laukiama spaudos atgavimą. 1904 m. 24 bal. (7 geg.) spauda grąžinta. Lietuviams prasidėjo naujas gyvenimas! Pirmutinis dienraštis „Vilniaus Žinios“ P. Vileišio buvo įsteigtas tais pačiais metais... Girdėjau iš kun. Tumo, kad redakcijos nariai susirinkę prie mašinos ir išsitraukę pirmutinį numerį taip buvo iš džiaugsmo susigraudinę, kad net ašaros jiems riedėjo per skruostus...

Tegul tos ašaros paskatina mus prie vienybės ir patvaraus darbavimosi Tėvynės labai!...

J. Kairiūkštis.

ŪKIO SKYRIUS.

Vištos.

(Tasa).

Vištos kuprotos, sulenkta ar įlaužta krūtine, ilgomis galvomis, panašiais į varnų snapais, kojos arti viena kitos, kas reiškia siaurą krūtinę, sunkiai kilnojamą blakstieną, ant akių, maža balta skiauturė smulkiais danteliais iškarpyta, visa tai rodo ydas blogų, nederlių vištų, kurios neturi rasti vietos ūkyje. Vištos su kietais spuogeliais ant kojų, ar turinčios vapnotą odą, galima lengvai išgydyti tik jaunas, tvarkiam ir sveikam tokios vištų pulke būti negali. Norint kad vištos save apmokėtų, tai būtinai turime atsižvelgti į viršuj paduotus ženklus. Jeigu kiekviena šeimininkė tai padarys ir netikusias parduos ar šventei gardžius pietus iš jų pagamins, tai tikrai išvengs dykaduonių, tuo tarpu likusi dalis maisto, pagerins sveikųjų vištų būvį, kurios tikrai pasistengs šeimininkei atsimokėti.

Tad kokias vištas turime palikti? — Vešliai išaugusias, ankstyvas metines ir antrines, išsišėrusias rugsėjo ar spalių mėn., su linksmomis akimis, sausa galvyte, gražia plona skiauture, lyg pavaškuota lygia oda, lipšnias, meilias, šnekias, judrias, vikrias, darbščias, kurios pirmosios išlekia iš vištinės, o vakare paskutinės grįžta, ne per liesas, nei riebias, nė mažas, nė perdideles, linksmas, sveikas; tiesia kiek apskrita krutine, plačiu tarpkoju ir plačiai prakėstomis kojomis, apskritai įlenktais nagais patogiam kapstymuisi, gilia, minkšta plačia papilve, su gerai išstatytais į apskritumą minkštais ir lankščias praleidžiamaisiais kaulais, ilga lygia nugaros linija ir plačiai praskėsta uodega.

Kokią vištą vadiname dėslia? Šis klausimas gali atrodyti jau bereikalingu, nes iš išrinktųjų laukti daug kiaušinių dar ne visai galima. Vištelės vieno lizdo išperėtos kovo mėnesio, vadinamosios „morčinės", vienos pradeda dėti rugpiūtį, kitos laukia spalių mėn., o dar kitos — net pavasario. Tikriausias dėslios vištos ženklas, tai ankstyvas subrendimas. Perankstyvos — taip pat negerai, nes būna mažutės ir deda mažučius kiaušinėlius, tokia vištaitė ir kitiems metams nėkiek daugiau neišaugs, o taip pat didesnė nebus. Tai liečia didžiausios veislės vištas, kurios reikalauja ilgesnio laiko subrendimui, negu paprastosios mažos veislės.

Antra žymė, tai dėjimas žiemą. Ne kiekviena, pradėjus dėti kiaušinius iš rudens, deda visą žiemą. Labai dažnai atsitinka, kad iš rudens pradėjusi dėti, vėliau nustoja dėjusi, darydama pertrauką net iki kovo mėn. Tokios vištos, nors ir anksti buvo subrendusios, negalima priskaityti prie dėsliųjų.

Trečia žymė — dėjimas su menku poilsiu. Būna vištų, kurios sudeda iš eilės kelias dešimtis kiaušinių nedarydamos pertraukos. Geresnės tos vištos, kurios ilgai deda mažai ilsėdamosis, o dar geriau — nuolatinis dėjimas. Randasi vištų, kurios pradėjus dėti nuo kovo mėn. deda iki pabaigai gegužės labai sąžiningai ir tik laikas nuo laiko praleidžia dieną — kitą. Atėjus vasarai prasideda pertrauka ir tokios vištos rugpiūčio mėn. šeriasi. Ir jei apskaitliuosime, kiek sudėjo ši uolioji višta kiaušinių per metus, pasirodys 80—90.

Paskutinė dėsliosios vištos žymė, tai nenoras perėti. Esti atsitikimų, kad višta kelis kart metuose kvaksi ir pervėlai perėjimui, tai yra pragaištinga pertrauka ir tokios vištos mažina savo vertę. Į klausimą, kokią vištą vadiname dėslią, galima atsakyti labai trumpai: 1) vištą anksti subrendusią; 2) dedančią žiemą; 3) dedančią be pertraukų ar su mažomis pertraukomis; 4) kuoilgiausiai; 5) nejnančią perėti ar tik vieną kart į metus. Višta, turint visas šias žymes, tai šeimininkės turtas, kurio negalima parduoti net už didelius pinigus. Tokios dėslios vištos kiaušinius, reikia skirti perinimui naujos kartos.

Gaidys.

Kada žmonės suprato, kad dėslumas vištų persiduoda iš kartos į kartą, tai perinimui pradėjo vartoti kiaušinius tik dėslių vištų, manydami greit susilauksią nepaprastai dėslių vištų. Pasirodė, kad truputėlį apsirikta, tiesa, šiek tiek pagreitintas, tiek dėslumas padidėjo, bet nebuvo ant tiek pagreitintas, kaip tikėtasi. Priežastį išsiperėjimui naujos kartos duoda gaidys, tad ėmė kreipti domę ir į gaidį. Paprastai paliekamas veisliniu, gražiai ir laiku giedąs, čia iš dalies ir teisybė, nes šioji gaidžio ypatybė, rodo jo gerą sveikatą ir tinkamą veislei. Tačiau to dar maža. Reikia ištirti, iš kokios giminės gaidys paeina ir ką gali duoti savo naujai kartai. Pasirodo, kad paeinąs iš dėslios vištos gaidys šią ypatybę gerai perduoda viščiukams. Turint gerai parinktą gaidį, dėslumas naujos kartos gali padidėti į metus 20 — 30 kiauš. kiekvienos vištos, tai yra daugiau, negu jų motinos. Kokia čia gali būti išvada? — Aišku, neimti gaidžio veislei koks papuolė, nors ir gražiausiai giedotų nepasirikdamas valandų, bet pasirūpinti gauti iš dėslios vištos kiaušinio ir svetimo perėjimo t. y. ne iš savo pulko. Toks gaidys iš svetimo lizdo, nebūdamas gimine vištoms ir rūpestingai parinktas, priduos kitą pusę dėslumo naujajai kartai. Jei norime, kad kiaušiniai būtų gerai užvaisinti, tai nereikia laukti pavasario, kad veislinį gaidį iš kur gavus, kas dažnai būna mūsų ūkiuose: Reikia pasirūpinti iš rudens, apie šv. Mykolą, o vėliausia prieš naujus metus, tada gaidys pripratęs prie savo draugių, apvaisins kievieną vištą. Vieno veislino užtenka 10 —20 vištų. Čia daug reikšmės turi, kokios rūšies vištos. Jei pulkas susideda iš daugiau vištų, tai tokiam atsitikime reikalingas antras veislinis gaidys. Abu gaidžiu turi būti vienmečiai ir vienodo didumo, nes kitaip kausis, net užmiršdami savo pareigas ir per tai daug kiaušinių paliks neužvaisintų. Jei negalima abiejų gaidžių vienkart pakeisti, tai geriausia laikyti prie vištų pulke po vieną gaidį, o kitą atskirai uždaryti.

Vištų rūšys.

Mūsų kaimuose, žiūrint į pulką vištų, net marga akyse pasidaro, Spėk žiūrėti, čia eina pora baltų, ten margutės, juodos, kanapėtos, anoji baltomis kojomis, kita geltonomis — lyg basa, dar kita žaliomis, viena didelė, kita maža už tai kudlota, o dar kita sunki, vadinama „lutė", žemomis kojomis eina lyg pėsdama, o dar, dailiomis plunksnomis nors nelabai graži, bet ant galvos kuodas. Toliau, tikri dyvai, raudonu nuogu kaklu, arba didelė višta apžėlusiomis, gauruotomis kojomis. Ir štai, kada parduoda šeimininkė kiaušinius, koks tarp jų skirtumas! vieni balti, kiti gelsvi, dar kiti lyg padažyti rudai, tik žiūrėk, maži, didesni, mažytis na ir didžiulis, čia išvien visi maišosi, o dar žiūrėk trumpas apskritas, kai bulvė, ilgas pailgai plonas, kai volelis, ir visokių kokių nori rasi. Gaila tik, kad išsirinkti neduoda, už tai ir sakoma „kad tik būtų kiaušinių — nupirks visokius". Teisybė, nupirkti nupirks, bet jei norima gera kaina parduoti, reikia rūpinties ne tik prekės švara ir svoriu, bet taipogi išvaizda, nes gražiai išrodanti prekė, kiekvieno akį vilioja, o pirkliai, perką užsieniui, į tai labai daug kreipia domės.

Bet kaip susilaukti vienodų kiaušinių iš taip įvairiai margo pulko? Nepavyks to susilaukti, šiek tiek vienodinti ir gal duotųs perinkus vienodas vištas ir paliekant joms atatinkamą gaidį. Panašiai skirstant su laiku galima būtų išauklėti visai savotiška vištų veislė. Be šio vargo, tiktai vienas išėjimas tepalieka, būtent laikyti vieną kokią nors vištų veislę, neduodant įsimaišyti įvairenybėms. Regnys vienodo pulko vištų daug ką pasakys ir apie patį ūkį. Amerikiečiai, didžiulėse savo fermose laiko po kelias dešimtis tūkstančių vištų ir galima pamatyti lyg sniego laukų baltų Leghornų, veislės vištų, šių dėsliausių visame pasaulyje.

Mūsų kraštui geriausia tinkama veislė—tai *žaliakojės*, būna jos savo margumu panašios į kurapkas ir baltos. Žaliakojų margučių veislės viščiukai išsiritę iš kiaušinio maždaug taip atrodo; kūnelis visčiuko pridengtas pilkai-geltonu pūkeliu, tamseliau kiek ant nugaros, rudai-balti sparneliai pasirodo jau antrą—trečią dieną, uodegytė išlenda į 7—8 dieną, o po 6—7 savaičių, jaunikliai susilaukia pirmojo šėrimosi; po to vištelės spalva maža pasikeičia, o gaidžiukai visos savo grožės susilaukia tik už 5 mėnesių, net ir vėliau. Paaugęs gaidys žaliakojis-margutis, išrodo labai gražiai: prisidengęs tamsiai saulėtu plošču, sparnų kraštai juodi, arčiau į pasparnes tamsiai rudai nudažyta juosta, šlaunų ir užpakalio pūkai juodi, paviršiuje kiek žalsvi; galva auksinė, toliau į kaklą spalva tamsėja ir apatinės kaklo plunksnos juodai šlakstytos. Uodega juoda, lengva, nudažyta auksiniai žalia spalva ir įsodinta gan kukliai. Skiauturė vienaeilė iš 6—8 negiliai iškirptų dantelių. Kojos plikos ir žalios spalvos.

Gaidys subrendęs turi sverti $9^1/_2$—3 klg. Suaugusi višta, turi galvą ir kaklą auksinės spalvos, papuoštas siauroms juodomis juostelėmis, krūtinė ružavai geltona, nugara ir nunokusio riežučio spalvos išmarginti smulkiai geltona juodais pailgais taškeliais, papilvė šviesesnė už nugarą, spalva daugiau kaip ir pilka. Uodega bronzo šešėlis juodos spalvos kojos žalios, skiauturė švelnutė lyg į šoną nukrypus, kas taip pat rodo vištos dėslumą. Tokia višta sveria 2 kg., kartais ir daugiau. Žaliakojės deda kiaušinius rausvo šešėlio baltos spalvos, kurie sveria 54—60 gramų. Dauguma jų pirmuose dėjimo metuose neša 200 kiaušinių ir daugiau. Pripratusios kęsti mūsų žemių šaltį, deda per visą žiemą. Todel šios vištos daug tinkamesnės mūsų kraštui negu daugelis kitų veislių vištų. Jeigu šeimininkė panorės savo ūkyje sutvarkyti gerų vištų pulkelį, tai tik patogiausia veislė *žaliakojų margosios ar baltosios*. Šioji veislė spalvas išsidirbo per daugelį metų, pasisekimą turi ir savo gražumo žvilgsniu, nes prie žalių kojų visas liemuo baltas ir skiauturė raudona labai dera.

(B. d.)

Pašariniai runkeliai.

(Pabaiga).

Jeigu pašariniai runkeliai sodinami rasoda, tai pirmąjį kartą salietrą išbarsto aplink diegus maždaug už savaitės laiko po sodinimo, o antrą pakartoja tą patį salietros kiekį už 2 savaičių po pirmajam barstymui. Jeigu yra gyvulių srutų, tai vietoj salietros galima jomis laistyti burokus, tik, žinoma, pirma atskiedus vandeniu.

Daugelis mūsų ūkininkių laužo burokams lapus, kuriuos sušeria vasarą kiaulėms. Tai yra negeras paprotys ir jis reikia mesti, nes nulaužius burokams lapus jų augimas susilaiko ir per tai jie užaugina mažesnes šaknis. Runkelių lapus galima laužyti, bet ne ankščiau, kaip 2 — 3 dienas prieš kasimą. Kitaip jų derlius žymiai sumažėja.

Runkeliams augant gana dažnai tenka kovoti su įvairiais jų kenkėjais, ypatingai vabzdžiais. Jaunus runkelių diegus dažnai užpuola spragės ir nugadina jaunus jų lapukus. Kadangi spragės yra pavojingos tiktai jauniems lapukams, tai norint su jomis kovoti, reikia visas pastangas dėti, kad runkelių augimą pagreitinus. Tam tikslui žemė turi būti gerai pūrinama, trešiama ir piktžolės savo laiku turi būti išnaikintos. Be to, pačius burokus reikia tankiau sėti, diegus pabarstyti pelenais, tomamilčiais, arba purkšti tam tikrais skystimais. Pavyzdžiui, purškimui galima sutaisyti toks mišinys: 4 lotus šveinfurto žaliumos, 4 lotus kalkių (vopnos) ir 8 kibirus vandens.

Jaunus runkelių lapus apėda dar runkelių ilgasnapis. Kovos būdai su šiuo kenkėju tokie pat, kaip ir su spragėmis. Be to, nuo šio kenkėjo galima gintis purškiant runkelių diegus 5% chloro barijaus miešimu.

Runkelių kasimas ir užlaikymas.

Geriausias runkeliams kasti laikas—kai runkeliai pilnai užauga, nes tokie kur kas geriau laikos. Runkeliai nustoja augę tada, kai jų lapai nugelsta.

Tačiau dažnai atsitinka, kad anksti rudenį prasideda šalnos ir priverčia runkelius nukasti ankščiau ir dar ne visai užaugusius. Pašariniai runkeliai bijo šalčių ir 3—4 laipsniai šalčio jau jiems pakenkia. Apšalę runkeliai blogai išsilaiko per žiemą: greit genda ir pūsta.

Apskritąsias runkelių veisles galima išrauti iš žemės rankomis, o giliau augančius iškasama šakėmis. Reikia tiktai žiūrėti, kad kasant kuo mažiausia pažeidus šaknų. Išrautus arba iškastus runkelius nupurto, kad nepaliktų ant jų žemių ir nupiausto plonąsias šakneles ir lapus. Ilgai laikyti neapipiaustytus runkelius negera, nes tada per lapus šaknys netenka daug syvų, greit vysta ir blogai laikosi per žiemą. Po to runkelių šaknis sudeda į krūvas, kad jos kiek apdžiūtų ir kad patogiau būtų vežti, visus pažeistus atrenka ir sušeria pirmon galvon. Niekuomet nereikia laikyti sveikus runkelius kartu su pažeistais, nes pažeisti greit genda ir paskui užkrečia sveikuosius. Kadangi runkelius nukasus beveik visuomet galima laukti šalnų, tai ant nakties runkelių krūva reikia kuo nors pridengti, būtent pačių runkelių lapais arba šiaudais.

Piaustyti lapus reikia arčiau šaknies, bet vis del to taip, kad nepalietus pačios mėsos. Kitaip runkeliai greit genda. Del tos pačios priežasties ir lapų ilgai ant šaknų negalima palikti.

Runkelių veislės.

Runkelių yra daug veislių, bet aš čia paminėsiu tik labiausia paplitusias ir tinkamesnes mūsų kraštui.

Ekendorfai. Ekendorfų yra raudonų ir geltonų, šaknys būna dideles ir auga visiškai paviršiuje, todel geriausia tinka į dirvas su nestoru dirbamuoju sluoksniu. Išrauti yra labai patogus, tinka ir rasodai auginti. Tai yra labiausia pas mus praplitusi runkelių veislė.

Oberndorfai. Turi apskritas, gana dideles šaknis, todel tinka dirvoms su nestoru dirbamuoju sluoksniu. Išrauti patogus, bet žiemą šaknys blogai išsilaiko. Labiau tinka rudens ir pradžios žiemos pašarui.

Mamutai. Turi ilgas ir dideles šaknis, labai derlingi, bet giliai eina į žemę, todel geriau tinka gilesnėms ir derlingesnėms žemėms. Rovimas sunkesnis.

Pascukriniai. Su didelėmis ir storomis šaknimis. Šie runkeliai taip pat geriau tinka gilesnėms ir geresnėms dirvoms. Yra maistingi ir puikiai išsilaiko per žiemą, net ligi pavasario.

Agr.

Kiaulių ligos.

(tąsa)

Paršelių paratifas siaučia kiekvienu laiku ir šią ligą suserga dažniausia 5—6 savaičių paršeliai. Liga prasideda stipriu vidurių suirimu, paršeliai liesėja ir į 4—10 dieną nudvesia.

Kovoti su kiaulių limpamomis ligomis galima: 1) atatinkamai kiaules užlaikant ir 2) su pagalba gydomųjų ir saugomųjų skiepijimų.

Ūkininkai privalo kiaules visų pirmiausia geriau užlaikyti. Tam tikslui tvartai turi būti užlaikomi švariai, kad būtų sausi, šviesūs ir erdvingi. Šerti iaules tiktai šviežiu ir geru pašaru. Nie-

kuomet į kiaulių jovalą nereikia pilti nešvaraus vandens, ypač kurio plaujama mėsa. Girdyti kiaules tiktai tyru šulnio vandeniu, bet ne iš balų ir nešvarių kūdrų. Kiaules pašėrus, lovius reikia tuojau išvalyti, išplauti ir pastatyti prie sienos, kad išdžiūtų. Esant šiltiems orams, kiaulę geriau laikyti tam tikruose garduose lauke, negu tvarte; tie gardai turi būti sausi ir ne visai pavėsingi. Kelius kartus į metus reikia tvartus išvalyti, išvežti mėšlas ir padaryti dezinfekcija, išbaltinant sienas vopna, arba išplaujant kalkių pienu.

Jei vežate kiaules į turgų, tai laikykite jas šale kaimynų kiaulių, jeigu žinote, kad jų kiaulės yra sveikos. Neduokite kiaulėms laisvai vaikščioti po turgavietę.

Kiaulių skiepijimas smulkiems ūkininkams yra dalykas per brangus, nes ūkininkui teks apmokėti veterinoriaus kelionė už kelių kiaulių skiepijimą. Kad tokie skiepijimai apsimokėtų, tai ūkininkai turi susidėti po kelius ir parsikviesti veterinorių. Ypač tuo reikėtų pasirūpinti tenai, kur kiaulės dažnai serga ir kur ūkininkai susispietę į ūkio ratelius.

Prieš kiaulių raudonligę jau turime labai radikalus vaistus, kurie apsaugoja kiaules nuo tos baisios ligos ištisus metus.

Kiaulių raudonligė, kaip jau sakiau, pradeda siausti pabaigoje balandžio arba pradžioje gegužės mėnesio. Todel prieš tą laiką reikia nieko nelaukiant kiaules apsaugoti nuo tos ligos kas metai, tai yra skiepyti. Kai prasidės liga, tai jau gali būti per vėlu.

Jeigu įskiepytos prieš raudonligę kiaulės ir pradėtų vėliau sirgti, tai jau bus aišku, kad serga kita kuria liga, bet ne raudonligė. Tokiuose atsitikimuose sergančią kiaulę reikia tuojau atskirti nuo sveikų, jos migis pašalinti ir tvartas dezinfekuoti ir pranešti apskrities veterinoriui.

Sergančias kiaulių maru kiaules arba kuria kita limpama liga, o taipogi paršelius, galima išgydyti tam tikrais vaistais, kurių įleidžiama po oda, bet tiktai pradžioje ligos. Jeigu kiaulė serga jau kelios dienos, tai ir vaistai maža ką tepadės. Tokias kiaules palieka tiktai užmušti, nes jos tiktai limpamą ligą praplatina.

Jeigu kiaules užmuša vyriausybės įsakymu, kas atsitinka tuomet, jei tarp kiaulių siaučia pavojingos limpamos ligos, tai ūkininkas gauna iš valdžios pašalpą. Tačiau pašalpą duoda tik tuomet, jei apie kiaulių ligą ūkininkas praneša policijai arba gminai per 24 valandas nuo susirgimo ir jei sergančias kiaules atskyrė nuo sveikų ir atliko priemones prieš ligos platinimąsi.

Be limpamų ligų kiaulės dažnai suserga dar įvairiomis parazitinėmis ligomis. Šios ligos prasideda iš to, jei į kiaulių vidurius patenka įvairių kirmėlių. Kirmėlių gali turėti kiaulė labai daug žarnose ir plaučiuose. Kirmėlės, kurių dažnai būna kiaulių žarnose, kartais pergraužia žarnas ir kiaulės nudvesia. Jeigu kirmėlių atsiranda plaučiuose, o tai dažnai atsitinka pas paršelius, tai paršeliai labai kosti, tolydžio liesėja ir nudvesia.

Norint apsaugoti kiaules nuo kirmėlių, reikia jos laikyti sausuose tvartuose, neleisti kiaulių į šlapias ir pelkėtas ganyklas ir būtinai į šnipus įverti vieleles (dratelius), kad kiaulės negalėtų knisti. Mat, beknisdamos kiaulės suėda daug kirmėlių ir nuo kai kurių užsikrečia labai pavojingomis kirmėlėmis.

Be to, vietomis pasitaiko, kad kiaulės turi finų arba kaspinuočių. Tai atsitinka tenai, kur neužlaikoma švaros ir kur nėra išeinamųjų vietų. Išalkusios kiaulės ėda viską, taigi ir žmogaus mėšlą ir per tai užsikrečia finomis (saliterais).

Vidurių sloga pasitaiko pas kiaules tada, jei jos suėda pagadinto arba papuvusio ėdalo ir jei šeriama iš prirūgusių ir neišvalytų lovių. Kiaulės šia liga suserga ir tada, jei laikomos ankštuose, tamsiuose ir nešvariuose tvartuose. Ligos pažymiai: kiaulė neėda, nuolat guli stena, kartais vemia, kartais gauna vidurių sukietėjimą arba viduriai daros palaidi. Tokiuose atsitikimuose kiaulei duoda kurių nors vaistų, kad išsaukti vėmimą, o paskui kitų vaistų, pavyzdžiui kalomelio tešloje, kad vidurius išvalius. Jei vienas kartas nepadeda, tai vaistų davimą pakartojama. Be to, kartu reikia pašalinti priežastis, kurios ligą išaukė, nes kitaip ir gydymas nieko nepadės.

L. D.

Morkos.

Geram morkų derliui reikalinga puri ir giliai įdirbta žemė, nes morkų šaknų gerumas ir didumas pareina nuo dirvos purumo, norint morkos su trumpomis šaknimis nusiduoda ir palyginti negiliai įdirbtoje dirvoje. Šviežias gyvulių mėšlas netinka morkoms, nes nuo jo morkų šaknys šakojasi, darosi kreivos ir apskritai mažai tinkamos valgymui.

Morkų sėklos pridengtos šeriniais plaukeliais, todel jos sulimpa į grumuliukus ir kliudo sėjimui. Tų plaukelių pašalinimui morkų sėklas trina su smėliu ir tokiam pavidale jas paskui sėja. Prieš sėjimą morkų sėklą gera dvi paras pamirkinti drungnam vandeny, tada jos išbrinksta ir greičiau dygsta.

Sėja morkas į vagutes, rėdeliais, 4 verškai rėdelis nuo rėdelio, į negilias, ligi $^{1}/_{2}$ verško grabutes. Pasėtą sėklą pridengia žemėmis apverstu grėbliu.

Kadangi morkas pasėja gana tankiai, tai kai jos sudygsta ir diegai turi kokia 1 — $1^{1}/_{2}$ verško didumo, reikia būtinai juos praretinti. Kartu su pirmuoju retinimu išravinėjama ir piktžolės. Už kelių savaičių po pirmajam praretinimui atliekama antras praretinimas, bet šį kartą jau taip, kad diegas nuo diego paliktų per kokia 3 verškus.

Kaip kurios ūkininkės nemėgsta morkų retinti, nes bijos, kad tada morkų derlius sumažės. Bet tai bereikalinga baimė. Kuomet augančios morkos užtenkamai turi erdvės, tai jos didesnės užauga ir šaknys būna skanesnės. Jei morkos susėtos pertankiai ir paskui jų ne praretinama, tai šaknys jų būna mažos ir neskanios.

Sėklai rudenyje atrenka vidutinio didumo morkos, jų lapus nupiauja $^{1}/_{2}$ verško nuo šaknies. Šaknis per žiemą laiko sklepuose arba rūsiuose smėly. Pavasarį sėklines morkas sodina į saulėtą vietą ir kuomet atsiranda sketeliai su sėklomis, tai geresniuosius 2 — 3 palieka, o visus kitus pašalina.

Žiemos vartojimui morkas nukasa rudenyje; prieš pirmuosius. Jei morkos trumpašaknės, tai išrauti jos galima ir rankomis, o jei ilgašaknės— tuomet prisieina iškasti šakėmis. Kasti šakėmis reikia atsargiai, kad nepažeidus šaknų nes pažeistos greit genda. Nu kastų morkų nupiausto lapus palei pačius kaklelius, po to duoda joms apdžiūti ir per žiemą laiko taip pat, kaip ir sėklines morkas.

Morkas galima valgyti tiek virtas, jos ypatingai naudingos mažakraujams žmonėms ir mažiems vaikams.

M.

Teisių patarimai.

Klausimas. Dėdės sesuo gavo savo kraitį. Ar gali jie dabar ir vėl reikalauti savo dalies? *Vincas.*

Atsakymas. Jei gaudama dalį dėdės sesuo raštu pakvitavo, tai dabar ji negali reikalauti, kad jos dalis jai būtų išmokėta antru kartu. Tačiau jei gaudama savo dalį ji neišdavė jokio rašto, tai gali antru kartu reikalauti savo dalies.

Klausimas. Kaip arti galima statyti triobas nuo viešojo kelio? *Viensėdis.*

Atsakymas. Kiekvienas savininkas kas gali statyti savo triobas ant savo žemės kur jam patinka. Reiškia, iš tos pusės nėra jokių kliūčių. Tiktai reikia pagalvoti, ar pasistačius visai arti kelio triobas bus visai patogu del kitų priežasčių.

Klausimas. Ar gali vedusieji persiskirti, jei jį su savim negali sugyventi? Kur reikia kreiptis norint persiskirti ir kiek tai kainuotų? *Vincak.*

Atsakymas. Katalikų bažnyčia persiskyrimų nepripažįsta — pripažįsta tiktai taip vadinamą separaciją, o taipo gi vedybų anuliavimą. Vedybų anuliavimui reikalinga labai svarbios priežastys paduoti, nes panašius sprendimus katalikų bažnyčia daro labai atsargiai.

Tačiau, jei vedusieji įvairių religijų, tuomet galima daryti žygiai persiskyrimui.

Klausimas. Ar kaimynas gali sulaikyti vandenį mano lauke, kuris turi natūralų nubėgimą per jo lauką? *A. Baniulis.*

Atsakymas. Sulig 640 str. Napoleono Kodekso, kuris pas Tamstas ligi šioliai yra privalomas, žemesnėsės vietos privalo priimti vandenį, kuris be pridėjimo žmogaus rankos į jas sueina. Todel žemesniųjų vietų savininkai negali daryti tvenkinių, kurie kliudytį vandeniui iš aukštesniųjų vietų nueiti, o aukštesniųjų vietų savininkai negali nieko daryti, taigi kasti grabių, kad žemesniųjų vietų pareigas padarius dar sunkesnėmis.

Reikia geruoju susitarti su kaimynu arba kreipties į teismą, jei geruoju negalima susitarti.

Klausimas. 1) Kaip gali padaryti testamentą žmogus, kuris nemoka rašyti?

2) Teismas man priteisė 1000 zlotų. Kaip tą sumą atimti, jei priteistasis neduoda? *Ūkininkas.*

Atsakymas. 1) Reikia pakviesti pas save notaras arba pas jį nuvažiuoti su keturiais liūdininkais ir padiktuoti visą testamentą. Testamentas turės galę, jei uošvis neturi vaikų.

2) Paprastai laike bylos prašoma, kad priteistoji suma būtų garantuota uždraudžiant parduoti turtą. Dabar jau vėlu ir palieka tiktai vienas išėjimas, būtent sužinoti, ar priešininkas neturi kur sudėjęs savo pinigų, kad priteistą sumą galima būtų atimti. Jeigu to nepavyks, tai pinigus galima skaityti žuvusiais.

Atsakymas sodiečio sūnui. Dešimts tūkstančių prieškarinių rusų pinigų dabar tiek teturi vertės, kiek senas laikraščio popieris.

Į antrą Tamstos klausimą atsakyti negalime, nes labai neaiškiai nurašytas ir jokių smulkmenų nepaduodate.

Klausimai ir atsakymai.

Klausimas. Žemę prirengiau kaip buvo rašyta „V. Rytojaus" Nr. 13, „Kaip užsiauginti gerus kopūstus". Juodžemis per 40 cm., apačioj smėlis, žemė vidutiniškai drėgna. Daviau gerai perpuvusio gyvulių mėšlo (arklių), o dabar noriu berti trąšų aplink kiekvieną diegą. Prašau patarimo. *K—šis.*

Atsakymas. Galite berti kopūstams salietros, geriausia į 2 kartu, būtent: pirmu kartu kai kopūstai prigis, o antru kartu 2 savaitėms praėjus. Barstoma kai žemė sausa, aplink kiekvieną diegą po žiupsnelį.

Klausimas. Ar yra Vilniuje pirkti ūkio ir apie sodą knygų Ir kiek jos kainuos?

Atsakymas. Visokių ūkio ir apie sodą knygų galite gauti Vilniaus lietuvių knygynuose. Kainos įvairios.

Klausimas. Bulvėms nedaug patręšiau gyvulių mėšlu, o dabar dar noriu duoti azatniako. Ar taip bus gerai? Azatniako turiu 2 maišu, kurie paliko nuo vasarojaus. O gal palikti jis rudeniui žieminiams javams. *S. Vargšas.*

Atsakymas. Šiame atsitikime galite duoti į ha 200 kg. azotniako ir 300 kg. 30% kalio druskos. Bulvės ypatingai esti dekingos už kalio trąšas. Azotniaką reikia išbarstyti ir įakėti 7 — 10 dienų prieš bulvių sodinimą. Kalio druską galima išbarstyti kartu su azotniaku.

Klausimas. Šiemet kviečiai po žiemai kaip tai blogai išrodo, tai ar naudinga jiems būtų berti azotniako? *P. Gėlė.*

Atsakymas. Azotniaką žieminiams javams duodama, kol jie dar nepradėjo želti, o žemė po žiemai pakankamai pradžiūvusi. Kadangi kviečiai jau pradėjo želti, tai azotniako geriausia neduoti, o berti salietros kokia 75 kg. į ha. Barstyti salietrą reikia tada, kai žemė ir augalai sausi, nes kitaip želmenims gali pakenkti.

Klausimas. Kokia kvarba sudažyti guntus, kad jie ne taip greit pūtų? *J. Ūk.*

Atsakymas. Guntų paprastai dažais nedažo. Geriausia guntus išsmaloti. Smaloti reikia nesaulėtą dieną, nes kitaip smala nuvarvės ir ant guntų gerai nesilaikys, o taipo gi ne lietingomis dienomis, nes lietus smalą nuplaus.

Klausimas. Kaip apsaugoti baldus nuo kandžių, arba „trandžių", kaip pas mus jas vadina? *M. Miestietis.*

Atsakymas. Jei baldus pradėjo ėsti kandys, tai jų apsaugoti jau negalima. Jei kandys pradėjo gadinti tiktai atskiras baltų vietas, tai jos reikia tuojau pašalinti ir įstatyti naujas iš visiškai sveiko medžio. Kad kandys baldų negadintų, reikia juos daryti tiktai iš visiškai sveiko medžio.

Klausimas. Mūsų sodžius turi daug miško, kurį dabar kerta ir veža parduoti. Sužinojo policija ir užgynė miškų kirsti. Tai ar ūkininkai neturi dabar teisės elgtis su savo mišku taip, kaip jiems patinka?

Atsakymas. Turi tokią pat teisią, kaip kiekvienas kitas savininkas. Bet gali būti, kad ūkininkai tyčia pradėjo mišką kirsti, pavyzdžiui prieš skirstymąsi į kolionijas ir t. t. Tada valdžios organai ne tik gali, bet ir privalo tokį betvarkišką miško naikinimą sulaikyti, kuris pačiam sodžiui gali atnešti vien žalą.

Klausimas. Ar galima kur nors išvažiuoti ant uždarbių užsienin? *Faraonas.*

Atsakymas. Laukų darbininkai daugiausia važiuoja į Prancūziją, bet uždarbiai ten menki. Apskritai dabar visur uždarbiai menki, išskyrus Ameriką, kur įvažiavimas tačiau yra labai apsunkintas.

Klausimas. Ar galima dabar suieškoti pinigai padėti Rusų bankan, jeigu knygutė yra nesunaikinta?

Atsakymas. Negalima.

Klausimas. Pernai buvau pasėjes nemaža dobilų, kurie šiemet labai gerai sužėlė. Tačiau žemė gan kieta, paviršiuje pasidarius pluta, tai ar ne geriau būtų tuos dobilus dabar pavasarį išakėjus? Noriu leisti sunkias akėčias, bet bijau, kad nepakenktų? *Bol. V.*

Atsakymas. Išakėti būtų labai naudinga, bet jauniems dobilams lengvai gali pakenkti. Su pirmamečiais dobilais apskritai reikia elgtis atsargiai.

Klausimas. Mano karvė turi kelias negilias žaizdas. Prašau patarti, kaip greičiausia tas žaizdas išgydyti? *J. Ūk.*

Atsakymas. Pirmiausia reikia apkarpyti plaukai aplink žaizdą, kad jie neerzintų žaizdos. Po to reikia žaizdas gerai nuplauti lizolio miešimu su čirškynės ir vatos pagalba. Tirpinys (miešimas) galima prirengti iš 3 stiklinių virinto ir atšaldyto vandens ir 1 arbatinio šaukštelio lizolio. Toliau, kas diena žaizdas reikia ištepti vieną kartą jodina, o po jodinavimui papurkšti krakmolu. Žaizdų jau plauti nereikia, o tiktai prieš kiekvieną jodinavimą ištrinti švaria aptiekos vata.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Kaniūkai, Kaniavos vals. Balandžio mėn. 28 dieną p. mokytojai padedant vietinis šv. Kazimierio d jos skyrius suruošė vakarą. Vaidino „Kurčias žentas". Po to sekė monologas ir gyvas paveikslas. Gaila tiktai, kad giedant tautos himną nemalonėjo atsistot ne tik vietiniai valsčiaus poneliai, bet net kai kurie ir lietuviai. *Apuokas.*

Milioniškė, Varėnos vals. Mūsų sodžius nelaimingas tuo, kad stovi netoli demarkacinės linijos. Ilgu metus turėdavom iš lenkų leidimus pereiti anapus linijos, kur turime savo žemes. Taip pat padavėm prašymus leidimams ir šiemet dar balandžio mėn. sumokėdami po 25 zlotus, bet jų negavome. Po kiek laiko pranešė, kad Storastija atsakiusi mums leidimus neva del to, kad mes parduodame lenkų piliečius lietuviams. Toks pareiškimas visus mus nustebino, nes iš tiesų, be emigranto Vaitkevičiaus lietuvių policijai pakliuvimo, apie jokius pardavimus nieko nežinome. Dabar tiesiog nežinome kas daryti. Laikraščiuose skaitėme, kad esanti pasirašyta kokia tai pasienio gyventojų judėjimo sutartis, o mums neduoda leidimų.

Tautinis susipratimas neperdidelis. Ypač liūdna žiūrėti į mūsų mergaites besimeilinančias prie svetimų kareivių. Berniukai daug aukščiau stovi. Laikraščių pareina tik 2 egz. „Vin. Rytojaus". *Milioniškis.*

Red. prierašas. Ūkio leidimų (prapustka rolna) gyventojai turi reikalauti. Jeigu neduoda Storasta, reikia kreiptis pas p. Vaivadą.

Švenčionių apskr.

Melagėnai. Spaudos atgavimo sukaktuvėms paminėti, gegužės 12 d. mūsų miestely buvo suruoštas vakaras. Vaidinta „Exproprijatorius". Vakare griežė Švenčionių lietuvių gimnazijos orkestras, kuris pas mus pirmą kartą pasirodė. Po vaidinimo vietinis lietuvių choras, vargoninko p. Buroko vedamas, padainavo keletą gražių tautiškų dainelių. Po to sekė žaidimai ir šokiai. *Melagėniškis.*

Paringys, Daugeliškio vals. Po pereitų metų nederliaus, gyvenimas labai pasunkėjo. Atėjus pavasariui daug kas pristigo pašaro, o dabar neturi ir duonos. O mokesčiai auga. Šiemet valsčiaus ir seimiko mokesčiai, palyginus su pernai metais, beveik dvigubai padidėjo. Tikrai vargui ir skurdui galo nesimato.

Į mūsų sodžių geg. 5 buvo atsilankęs Šv. Kazimiero Draugijos prelegentas p. Butrimas su paskaitomis ir kinu. Visiems suprantamai ir plačiai išdėstė Draugijos tikslą, įdomiai pasakojo apie alkoholio kenksmingumą ir rodė peršviečiamus paveikslus iš Lietuvos istorijos, Šv. Rašto ir daug kitų, kas visiems labai patiko.

Sukruto ir mūsų Šv. Kazimiero skyrius. Daug padedant ir rūpinnatis vietos klebonui jis surengė V-12, pirmą kartą, didelį viešą lietuvių vakarą. Vaidino „Genovaitę", toliau ėjo choras, monolgas ir žaismai su šokiais. Nelengva visais atžvilgiais buvo didesnis veikalas pastatyti tokiam provincijos užkampy, kaip Paringys, bet geri norai ir stipri lietuvio valia visas kliūtis nugalėjo. Ir vakaras nusisekė, galima sakyti, gerai. Tik nekokį įspūdį darė sena su barbarizmais veikalo kalba ir kaikurių artistų netaisyklingas žodžių tarimas ir kirčiavimas. Žavėtė žavėjo bažnytinio choro, klebono vedamo padainuotos, „Sugrįžk sūnau pasklydę", „Žalioj girioj" ir kitos dainelės. *B. Š.*

Antalėdė, Linkmenų vals. Gegužės mėn. 19 d. vietos jaunimo ir p-lės mokytojos pastangomis buvo suruoštas viešas lietuvių vakaras. Lošimas įvyko tautiškai įrengtame kluone, kur pats vidus atrodė labai gražiai. Buvo vaidinta „Marytė vargoninko duktė" ir „Elžbieta". Po vaidinimo sekė monologas. Kadangi įėjimas buvo su bilietais, tai dalis susivėlinusių vaikinų į vakarėlį nėjo, o susirinkę aplink klojimą šiurkščiomis savo melodijomis visą laiką trukdė vakarėlio klausytojams. Pasibaigus vaidinimui, sekė jaunimo žaidimai ir šokiai, kurie užsitęsė iki ryto. Šokių metu betvarkės nebuvo. Apskritai matosi, jog čia lietuviškas jaunimas yra pavyzdingas. Nemažai pasidarbuota ir p. mokytojos. Todel jei jaunimas ir toliau nuo jos ir vienas nuo antro nesišalins, bet veiks bendrai tai panašių vakarėlių čia galės būti ir dažniau, nes artistinių jėgų netrūksta. *Jaunutis svečias.*

Kaltinėnai. Gegužės 12 d. vietinio vargonininko ir aplinkinių sodžių jaunimo rūpesniu buvo suruoštas viešas vakaras. Vaidino „Ponas ir Mužikai" gana neblogai, nors kai kurie artistai nemokėdami savo rolių, pertankiai žvalgėsi į suflėriaus budelę. Bet bendrai imant publikai (kurios buvo neperdaugiausiai) vaidinimas patiko. Po vaidinimo dainavo choras vietinio vargoniko p. Barkausko vedamas sudainuodamas keletą tautiškų ir šiaip dainelių. Viskas užbaigta tautos himnu. Matyt p. vargoniko nemažai pasidarbuota. Chore dalyvavo Sakališkės, Berniūnų, o daugiausiai Kretonų sodžiaus jaunimas. *Padangių Aras.*

Daukšiai, Švenčionių vals. Šis sodžius pirma gan dažnai buvo minimas lietuvių laikraščiuose, o ypač giriamas jaunimas del savo veiklumo, bet dabar jau senai apie jį nieko nerašoma, tarytum jame nieko ir neveikiama.

Jei jau pirma galima buvo pagirti jaunimas už veiklumą, kad suiošė vieną kitą vakarėlį, tuo labiau dabar, kai suprato organizacijos, apšvietos ir kultūros reikšmę.

Čia yra įsikūręs Šv. Kaz. D-jos skyrius, kuriame yra net 90 narių turi savo knygynėlį susidedantį iš *500* knygų. Pereitais metais skyrius visai mažai rodė veiklumo, bet šiemet tarytum iš miego prisikėlė. Šaukia kas mėnuo narių susirinkimus, kuriuose skaitomos paskaitos, eilės, monologai, laikraščiai, dainos, žaismai ir t. p.. Rengia vakarėlį, kurį greitu laiku mano sulošti. Tik labai gaila, kad taip kilniam darbui trukdoma, nes skyriaus valdyba nusiuntė pranešimą į Starostiją, kuriame pažymėjo, jog skyrius rengia kas mėnuo pirmam sekmadienį savo narių susirinkimus, kurių tikslas yra budinti nariuose apšvietą ir kultūrą, bet Starostijoj neleido. Pareikalavo, kad kiekvienam susirinkimui turi būti atsiųstas pranešimas į Starostiją už trijų dienų prieš susirinkimą, nurodant susirinkimo dienotvarkę. Vistik skyriaus valdyba del to nenusiminė ir pasirįžo nors kiekvienam susirinkimui siųsti į Starostiją pranešimus, bet daryti minėtus susirinkimus. *Babadilas.*

Breslavės apskr.

Geisteniai, Rimšės vals. Nemažas tai lietuvių gyvenamas sodžius, kuris nesenai išsiskirstė viensėdžiais. Gaila, tiktai, kad gyventojai paskendę tamsume. Į tokį didelį sodžių ateina vos 1 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 1 „Jaunimo Draugo". Už tat degtinė ir kortos pas mus pasisekimą turi labai didelį. Kartu su tamsumu eina ištautėjimas. Daugumas gyventojų tarp savęs mėgina kalbėtis nevа tai lenkiškai, nors nė vienas nemoka. Pav. įėjus trobon ar susitikus jau nesakoma „laba diena", bet „dziedobry", „zdarov". Arba kalba motyna į vaikus: „*Niekoc oran dziatku prez sniegū, bo u nogi šalta*". Matot kokia kalba, kaip kraiposi mūsų žmoneliai. Tikri bezdžionės. Kad greičiau išsinėrus ir savo kailio, ėmė stengtis svetimos mokyklos. Tiesiog liūdna žiūrėti į kvailybėje paskendusį Geistenių sodžių. *Pavasaris.*

Gardino apskr.

Margionys, Marcinkonių vals. Mūsų sodžius didelis, turi 57 gyventojus, kurių didžiuma smulkūs ūkininkai (mažažemiai). Žemė beveik vien smėlis, menka ir nederlinga, javai menkai užauga. Mūsų žemės rušis gaiima įvertinti vien nuo to, kad vienas valakas turi 100 dešimtinių. Todel nenuostabu, kad sodžius (15 valakų) turi užėmęs nemažą plotą, kurios $^1/_3$ dalis apaugusi gražiais pušynėliais, iš kurių sodiečiai turi nemažą pelno, šaltai žiemai gerų malkų, vasarai—rudeniui atėjus prirenkama grybų, kuriuos pardavę kartais gauna ir gražaus pinigėlio. Tik gaila, kad dabartiniu laiku nemoka tinkamai įvertinti tokio turto, daugelyį vietų kerta ir žydeliams už mažą kainą parduoda. Taip ir nyksta pamažu tas didelis mūsų turtas—pušynėliai, kuriuos seneliai ir prosenеliai taip labai brangino, gerbė ir augino. Vertėtų nuo tokio darbo susilaikyti.

Bet daugiausiai turime vargo atėjus šienapiūtei ypač lietingai, nes pievos nuo sodžiaus 4—6 klm. atstu, todel daug laiko sugaištam vien vaikščiodami. Antra tai kad daugely vietų klampios ir tiek žiemos laikui atėjus gauname šieną parsivežti, kuomet pievos įšala. Kada javų neperdaugiausiai turime, todel anksti juos suderioję žiemos laiką praleidžiam uždarbiaudami naikinime „Gudo Girios", ir tik tas dažniausiai išgelbėja nevieną karvutę iš sekvestratoriaus nagų, ir nevienam padeda išsigelbėti nuo „beduonės". Nežiūrint į tokias gyvenimo sąlygas ir tokį skurdą, vistik ir švietimo srity krutame, gauname laikrščių: „Vilniaus Rytojaus" 21 egzemp., „Jaunimo Draugo" 20 egz., „Życie Ludu" 3 egz., kuriuos visi noriai skaitome. Turime nemažą bkrelį jaunimo, kuris visas susispietęs Šv. Kazim. D-jos skyriun turi knygynėlį su 133 egz. knygų. Didesnė jų dalis surinkta aukomis. Prie skyriaus gražiai veikia „Blaivybės kuopelė", kurion netik jaunimas priklauso, bet suaugusių ir senių. Lai būna garbė iniciatoriams įsteigusiems tokią kuopelę. Žodžiu, kiek galime kaip jauni, taip seni krutame, bet yra dar ir tokių vietų, kurios visai iki šiol, visai, nepajudintos, ar nereikėtu kam nors... čia jos pajudinti? *Juozukas.*

Suvalkų apskr.

Punskas, Seivų vals. Spaudos atgavimo sukatuves minejome iškilmingu Šv. Kaz miero D-jos skyriaus susirinkimu, kuris įvyko gegužės mėn. 12 d. Susirinkime p. Pajaujis paskaitė paskaitą gražiai ir įspūdingai nupasakodamas mūsų spaudos draudimo vargus. Taip pat priminė d-rą Basanavičių ir kitus spaudos kovotojus. Po to buvo padeklamuota kelios patrijotinės eilės ir p. Cibulskio vedamas choras padainavo keletą tautinių dainelių. *Nepasotinama Akis.*

Kaidos atitaisymas. „Vilniaus Rytojaus" 20 Nr. korespondencijoje iš Punsko įsibrovė klaida. Ten pasakyta, kad chorą sutiko vesti vietos vargonininkas Cibulskis. Tas neatatinka tikrenybei. Vietos vargoninku yra ne p. Cibulskis, bet p. Baliūnas.

Lietuvių knygų paroda.

Lietuvių Mokslo Draugija savo bute Gimnazijos gatvė N 4 surengė lietuviškųjų knygų parodą. Šioje parodoje išstatyta tik knygos, kurios buvo leistas prieš 1904 metus. Trys nemaži kambariai pilni knygų. Knygos sudėstytos griažiai po stiklu ir čia kiekvienas gali pamatyti lietuvių seniausias dar 16 šimtmetyje leistas knygas, paskui 17, 18 ir 19 amžiaus spraudintas knygas Vilniuje, Tilžėje ir kituose Lietuvos miestuose, Vokietijoje ir Amerikoje.

Pasirodo, kad prieš patį spaudos uždraudimą Vilniuje spausdinta tiek lietuviskų knygų, kiek kitose vietose krūvon suėmus. Nors parodos lankytojai stebisi, pamatę tokią čia lietuviškųjų knygų daugybę, vis delto toli gražu šioje parodoje ne visos knygos parodyta. Trūksta senesniųjų retenybių, bet ir iš atgimimo gadynės daug ko stinga. Pavyždžiui, trumpai būdamas parodoje, pastebėjau, kad kun. S. Gimžausko nėra parodoje nei vienos knygutės, o juk bent „Lietuvos Bičiuoliui" turėjo rastis vietos.

Šale visų trukumų vistik šia lietuviškųjų knygų parodėle gali pasigerėti kiekvienas lietuvis ir bendrai kiekvienas vilnietis knygos mėgėjas. Parodoje šaly Mokslo Draugijos knygų rinkinio matome išstatytų knygų ir kun. J. Stankevičiau, p. P. Karazijos p. K. Stašio knygynų po keletą retenybių. Knygos parodoje sutvarkytos neblogai. Geriau būtų buvę visas knygas „gablotkose" išstatyti, bet, matyt, jų stigo, tai daug knygų galima matyti tik spintose. Tai sudaro nepatogumų. Menkokai sutvarkyti lietuvių laikraščiai. Čia šaly uždraustojo periodo laikraščių (labai nepatogiai ant fortepijono sukraustytų); toli atskirame kambaryje ant stalų galima matyti pirmuosius mūsų laikraščius, kurie pasirodė, spaudą atgavus. Čia jokios tvarkos nesilaikyta. Bendrai paroda davo įspūdį, kad rengta labai skubotai, kas iš tikrųjų ir buvo.

Eilė knygų leidimo diagramų — tai naujiena lietuvių knygų paradose Vilniuje. Iš jų lengva susiorientuoti, kada, kur ir kiek buvo spausdinama lietuviškų knygų. Pažymėta dalinai net knygų kokybė.

Žodžiu, šioje knygų parodoje naudinga kiekvienam lietuviui inteligentui atsilankyti net keletą kartų. Jokia ligšiol išėjusi lietuvių literatūros istorija neparodys taip ryškiai mūsų literatūros turtų ir kiek buvo dėta lietuvių spaudos darbininkų darbo knygoms spausdinti žiloje senovėje ir kuomet rusai uždraudė spaudą. Gaila, kad paroda turi daugiau muziejaus pobūdžio ir neparodė knygų, kurios išėjo po 1904 metų. Tam stigo vietos ir tokia parodai daug patogesnė yra dabar vieta — Kaunas.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Retas svečias Kaune.

Tautų Lygos tranzito komisijos atstovas generolas Candell važinėjo Lietuvon susipažinti su Lietuvos ir Lenkijos susisiekimo reikalais. Lietuvos vyriausybė žiūrėsianti į generolą Candell kaip į paprastą keliauninką.

Lietuvių latvių vienybė sukruto.

Pastarajame lietuvių latvių vienybės draugijos valdybos posėdyje Kaune nutarta įvairiais būdais populiarizuoti lietuvių latvių vienybės idėją. Iki šiol lietuvių spaudoje ši idėja tebuvo mažai populiarizuojama. Visuomenė tebuvo mažai lietuvių ir latvių bendradarbiavimo klausimais informuojama. Dabar nutarta kreiptis į visus lietuvių dienraščius, kad laikas nuo laiko sutiktų paskirti vietos svarbesnioms informacijoms. Susitarta su radiofono direktoriumi retkarčiais suruošti per radio paskaitas apie bendrą kultūrinį ekonominį abiejų tautų bendradarbiavimą. Veikimui plintant yra reikalas steigti skyriai. Šuo reikalu nutarta kreiptis į studentus, kad vasaros atostogų metu šią idėją populiarintų.

Greit bus kreipiamasi į visas šiai idėjai palankias organizacijas ir asmenis, kad stotų į lietuvių latvių vienybės draugiją. Pagirtinas dalykas.

Lietuvos Latvijos prekybos sutartis.

Šiomis dienomis N. Lietuvos vyriausybė yra gavusi iš Latvijos vyriausybės prekybos sutarties projektą. Tą projektą Lietuvos vyriausybė apsvarstys ir duos atsakymą. Tikimasi, kad derybos galės prasidėti už mėnesio. Svarbu čia pabrėžti, kad N. Lietuva turi jau nuolatines prekybos sutartis su tolimais kraštais, pav. su Kanada. Tuo tarpu su artimiau-

siu kaimynu priseina tenkintis laikinomis sutartimis. Mat vis toji nelemta politika ir kitų „gerų" kaimynų patarnavimai.

Iš lietuvių ukrainiečių susiartinimo draugijos.

Kaune vieši žymus ukrainiečių veikėjas d-ras Čučmanas. Ta proga pereitą sekmadienį Karo muziejuje įvyko platesnis su svečiais lietuvių ukrainiečių susiartinimo draugijos susirinkimas. Labai gražias prakalbas pasakė karo muziejaus šeimininkas generolas Nagevičius, tos draugijos pirmininkas prof. M. Biržiška ir svečias d-ras Čučmanas. Per tą susirinkimą buvo padainuota šaulių choro keletas ukrainų ir lietuvių dainų ir orkestro išpildytos ukrainų ir lietuvių liaudies dainų melodijos.

Teroristas Vosylius sušaudytas.

Pereitą mėn. Karo lauko teismas Kaune nagrinėjo suimtojo teroristo Vosyliaus bylą. Jis, kaip žinome, dalyvavo pasikėsinime prieš prof. Voldemarą. Teismas išaiškino, kad teroristai buvo nutarę nužudyti prof. Voldemarą prieš gegužės m. 15 d. Tas darbas buvo pavestas Vosyliui ir dviem jo draugams, kurie spėjo pabėgti. Beto paaiškėjo, kad tarp Vosyliaus grupės ir sugautų Šiauliuose su bombomis ir dinamitu teroristų, buvę palaikomi ryšiai.

Teroristas Vosylius teisme prisipažino, kad dalyvavo pasikėsinime, nes buvo pasiryžęs užmušti prof. Voldemarą.

Teismas po 5 valandų pasitarimo, išnešė sprendimą, sulig kurio Vosylius nuteistas mirtin. Valstybės prezidentas, pas kurį kreipėsi Vosylius pasigailėjimo, atmetė prašymą, ir naktį 24 į 25 Vosylius buvo sušaudytas.

Kelioms dienoms praėjus, priešinga Lietuvai spauda pakartojo melagingų prasimanymų, būk Vosylius buvęs nukankintas. Tai, žinoma, Lietuvos priešų melas.

Pirks Lietuvoje ūkius.

Į Amerikos lietuvių laikraščiuose išspausdintus skelbimus apie parduodamus ūkius ir namus Klaipėdos krašte, atsiliepė daugelis amerikiečių, kurie šią vasarą viešėdami Lietuvoj, gal būt, visam laikui pasiliks. Tenka pastebėti, kad visi godžiai teiraujasi laikraščiuose apie parduodamus ūkius.

Teiraujasi, bet ne visur; mes, Vilniuje, negirdėjome, kad kas iš užsienių ieškotų ūkių Vilniaus krašte. Tai ir palygink dabar, kur geriau gyventi?

Rasta mamuto dantys.

Iš Kauno praneša, kad netoli Aleksoto tilto bekasant žemę rasta du dideli mamuto dantys. Šis brangus radinys atiduota Kauno miesto muziejun.

Mamutas buvo tai milžiniško didumo gyvulys labai senais laikais prieš kelis šimtus tūkstančių metų.

įpratimo vėlintis vakaras prasidėjo ne 7½ bet apie 9 val. ir prasitęsė ligi 2 val. nakties; programos visgi nepasisekė išsemti, publika pradėjo skirstytis anksčiau. Taip ir veržiasi senovės patarlė: *ne daug, be daug.*

Koncertas.

Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje birželio mėn. 2 dieną 4 val. po piet įvyks tos gimnazijos moksleivių koncertas; dalyvaus pianistai ir orkestras, atsilankiusieji turės progos išgirsti garsių kompozitorių ir mūsų liaudies dainų melodijas. Į koncertą prašomi atsilankyti moksleivių tėvai ir globėjai; įėjimas nemokamas.

Spaudos paroda.

Lietuvių spaudos draudimo laikų knygų parodą Lietuvių Mokslo Draugijos bute dar galima lankyti iki birželio 2 dienos imtinai.

Lankymo valandos 10—12 ir 16—20.

Komunistų demonstracija Lūkiškio aikštėje.

Gegužės mėn. 23 d. vietos komunistai mėgino padaryti Lūkiškio aikštėje demonstraciją. Atvykusi automobiliuose atsargos policija išvaikė demonstrantus, suimdama keletą komunistų. Kartu komunistai primėtė agitacinių proklamacijų.

Politiniai kaliniai Lūkiškyje badauja.

Pereitą šeštadienį po komunistų demonstracijos Lūkiškio aikštėje sėdį Lūkiškio kalėjime politiniai kaliniai paskelbė badą. Tuojau buvo sustiprinta Kalėjimo vidaus ir išorė sargyba.

Po kelių dienų badavimo 42 kalinius liko išvešta Vronkų (Poznanės vaivadija) kalėjiman, dalis perkelta Šv. Stepono kalėjiman.

Kinai taip pat bankrūtuoja.

Visa eilė Vilniaus kinų, kaip: „Polonija", Eden", „Picadilly", „Wanda" ir „Światowid" atsakė savo darbininkams darbą ir nuo šios dienos užsidaro. Bankrūtų priežastis — nepakeliami mokesniai.

Skurdas kečia sparnus.

Spaudos pranešimu, balandžio mėn. Vilniaus vaivadijoje buvo užprotestuota 12,381 vekselis 978,309 zlotų sumai. Palyginus su kovo mėnesiu protestuotų vekselių skaičius ir suma pašoko 14,5%. Reiškia gyventojai vieni kitiems yra įsiskolinę apie milijoną zlotų, kurių neturi iš ko sumokėti. Beto pinigų žinovai tvirtina, kad esamųjų apyvartoje zlotų suma žymiai sumažėsianti ir tos sunkenybės su skolų mokėjimu padidės.

Bibliografija.

Vladimiras Šilkarskis. Lietuvos Universiteto Humanitarinių mokslų Fakulteto ordinarinis profesorius. Ateizmas ir Mokslas. Kaunas. Akcinės B-vės spaustuvė. 1920 m. pusl. 30 in 8-vo.

Aukščiau minėtu vardu pasirodė Kaune labai įdomi, naudinga ir gražiai išleista knygutė. Tenai yra atspausdintas „Atviras laiškas daktarui Jonui Šliupui". Daktaras Šliupas yra žinomas, kaipo didžiausis tikėjimo į Dievą priešas. Savo numones tame dalyke jisai yra platinęs įvairiuose raštuose, o paskutiniais laikais darąs tai viešose paskaitose. Jis dabar yra Kauno universiteto medicinos fakulteto docentas ir dėsto medicinos istoriją. Savo padėtimi naudodamasis, jis stengiasi ir akuštesnjįį mokslą einantį jaunimą perdirbti sulig savo nuomonių kurpaliosakydamas, kad mokslas esąs priešingas tikėjimui. Profesorius Šilkarskis minėtame atvirame laiške primena daktarui Šliupui, kad tai visai ne tiesa, kad tikrieji mokslo vyrai, kurie yra žmonių žinią praplėtę, daugiausiai tai gilaus tikėjimo žmonės. Tenai jis trumpai išdėsto tų mokslo vyrų nuopelnus. Antrojoje savo knygelės dalyje (Tikinčiųjų mokslininkų „katalogas") paduoda žinias, kad pagrindinės Kristaus mokslo tiesas pripažino beveik visi didžiausi mokslininkai, kurie yra sukūrę naująją matematiką ir gamtos mokslus. Trečiojoje tos knygelės dalyje (Keletas žodžių „Lietuvos Žinių" slapukams; minėtas profesorius duoda atsakymus į įvairius tame dalyke daktaro Šliupo ir kitų prikaišiojimus, baigdamas žymiausiojo naujosios gadynės gamtininko Pasteuro tvirtinimu, kad tikrasis mokslas artina žmogų prie Dievo. Ant galo, profesorius Šilkarskis ketvirtoje savo knygelės dalyje daro palyginimą tarp Levo Tolstojaus ir Vladimiro Solovjovo tikybos mokslo atžvilgiu.

Ta knygelė yra naudinga kiekvienam, o ypač tiems, kurie bent kiek su mokslu susiduria ir kuriems rodos, kad žmonijos laimei vien medžiaginės duonos neužtenka.

V. T.

VIETOS KRONIKA.

Skęstantis ir šiaudo stveriasi.

Susmukęs magistratas ieško visokių būdų ir priemonių užpildyti tuščią savo kasą. To siekdamas kabinasi prie visokių niekniekių. Pav. Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas gegužės mėn. 7 d. buvo suruošęs Šv. Mikalojaus salėje spaudos atgavimo sukaktuvėms paminėti akademiją. Įėjimas buvo laisvas ir nemokamas, nebuvo jokių bilietų, ateiti galėjo kiekvienas. Apie tai, kad įėjimas laisvas, buvo pranešta ir magistratui. Bet šis pažiūrėjo kitaip. Nedaug trukus atsiuntė raštą reikalaudamas „szczgółowego sprawozdania z dochodu", grasindamas patsai paskirsiąs mokesnį sulig salės didumo.

Ar buvo magistrato „kamarnikai" matuoti šv. Mikalojaus salės tuo tarpu nežinia, bet tas faktas rodo, kad magistratas mėgsta reikalauti pelno apskaičiavimo, net ir tokiuose atsitikimuose, kuomet jokio pelno nieks neturi.

50% pakelti mokesniai.

Lenkų spaudoj pasirodė žinių, kad daugelyje Švenčionių apskrities valsčių, seimiko atstovui reikalaujant, dvigubai padidinti valsčiaus „gminne" mokesniai.

Visur tveriasi komitetai gelbėti badaujančius Švenčionių apskrities gyventojus, o Seimikas. . kelia mokesnius.

Egzaminų rezultatai.

Uždarius „Ryto" mokytojų Seminariją, aukštesniųjų kursų mokiniai, nevisi žinoma, ruošėsi privatiniai ir šiemet stojo į egzaminus, kaipo eksternistai. Bet... Daugeliui policija neišdavė „świadectwa moralności" (seniau vadinosi „blagonadiožnost'") ir to „moralybės" liūdymo negavę buvo neprileisti prie egzaminų. Kiti 14 buvo prileisti prie rašomųjų. Rašomiesiems pasibaigus, sukirsta tik... 8, ir prie sakomųjų prileista vos... 6; per praktikos pamokas, sukirto dar 2, tai liko laikyti sakiškus egzaminus vos 4 vyrukai. Pažymėtina, kad kartu su lietuviais laikę lenkai buvo visi prileisti, nors daugelis jų darant uždavinius padavė... baltus lapus. Kaip pasiseks ir tiems keturiems — pranešime.

Žinoma, žinoma... šauliai.

Pereitą savaitę nežinomi asmens tarp Ignalinos ir Kazytiškio nutraukė telefono liniją paimdami apie kelis šimtus metrų vielos. Tą faktą minėdamas „Dz. Wil." drąsiausiai rašo, kad tai padarę „lietuvių emisarai". Gerų esama tame endekų laikraštpalaikyje dedektyvų.

Mūsų dainininkės laimėjimai.

Mūsų padangėje auga žymi artistinė jėga, p-lės Marijos Prancuzevičiūtės asmeny. Jos talentą pradeda įvertinti ne tik savoji publika, bet ir svetimieji. Nė taip senai per ukrainiečių vakarą, suruoštą universiteto salėje, kur susirinko daug rinktos publikos, mūsų dainininkė buvo palydėta gausiomis ovacijomis. Tas pats atsitiko ir „Apollo" salėje gegužės 20 d. per vakarą, minint spaudos atgavimo sukaktuves. Jos malonus balsas, švelnūs perėjimai nuo aukštų tonų į žemesnius, nuo forto į piano stačiai žavėte žavėjo tuos, kas šiek tik nusimano muzikoje. Per tą vakarą netikėtai ją ištiko visai neužtarnautas mažas nesmagumas: už nevykusį programos sutvarkymą, kas atsitiko per minėtąjį vakarą, kieno tai norėta kaltė suversti programos vykdytojams. Tai stačiai koks tai nesusipratimas...

Pereitą šeštadienį, kaip jau esame rašę, „Redutos" teatre buvo pastatyta pirmųjų krikščionių laikų opera „Nicia". Joje svarbiausią partiją dainavo irgi mūsų dainininkė. Iš tiesų, ir šiuo kartu p. Prancuzevičiūtė pasirodžiusi netik, kaipo dainininkė, bet kartu ir artistė, sužavėjo publiką, kuri vaidinimui pasibaigus ilgai, ir karštai plojo. p. Prancuzevičiūtė už gražų dainavimą gavo tris dideles gyvųjų gėlių pintines.

Jeigu p. Prancuzevičiūtė atsidėjusi lavins ir tobulins savo balsą, tai ateityje susilauksime pirmaeilės lietuvės dainininkės.

Sekminių vakaras.

Gegužės 20 d. „Apollo" salėje buvo viešas vakaras, Šv. Kazimiero dr-jos rūpesniu suruoštas. To vakaro rengėjai, turėdami galvoje dideles sodiečių minias, kurios suplaukė Vilniun lankyti Kalvarijų, atatinkama kun. šambeliono Viskanto paskaita pagerbė spaudos atgavimo sukaktuves. Publikos buvo pilnutėlė salė. Deja, turime pastebėti, kad to vakaro rengėjai padarė ne sykį pasikartojančią klaidą: į vakaro programą sukišo paskaitas, vaidinimą, vokalį — muzikalį koncertą ir... šokius. Prie mūsų

Padėka.

Širdingiausią padėką reiškiame tiems, kurie prisidėjo savo aukomis prie amatininkų loterijos, kurios tikslas yra padidinti knygynėlį, iš kurio amatininkai galėtų šiek tiek lavintis ir šviestis, nes vienintėlis švietimas buvo — vakariniai kursai, kurių dabar, kaip žinome, netekome.

Su pagarba
Antanina Verkelienė.

Vilniuje 1929 m. gegužės 23 d.

Aukos.

Nukentėjusiems del nederliaus šelpti.

Liko (žiūrek. „V. R." Nr. 22) 173,05 sk. J. Kairiūkštis 10 auks., P. Kurmis 10 auks, kun. R. Ž. 50 auks., J. Vikšva 30 auks., kun. M. N. 40 auks., Prov. K. 20 auks.

Viso — 333,05 sk.

Iš jų nusiųsta.

Staniūnų sodžiun		50 auks.
Zabarnykų	„	40 auks.
Keižių	„	40 auks.
Kulniškės	„	70 auks.
Aučynų	„	50 auks.
Adomiškės	„	40 auks.
Viso	—	*290 auks.*

Liko 43,05 sk.;

Švenčionių Lietuvių Gimnazijoje

Stojamieji egzaminai **birželio mėn. 26, 27 ir 28 dieną.**

Norintieji stoti į gimnaziją privalo paduoti prašymus iš anksto ir prie prašymo turi pridėti būtinai gimimo metrikas ir, jei turi, mokyklos pažymėjimus. Pirmon klasėn priimami vaikai nuo 9½ ligi 12 metų, antron nuo 10½ ligi 13 metų ir tt. Pedagogų taryba savo nuožiūra turi teisės priimti 2 metais vyresnius, būtent: į I kl. 14 metų, į II kl. 15 metų ir t. t.

Egzaminai į I klasę bus 28 birželio.

Direkcija.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.**

„RUCH" Spaustuvė, Totorių g.